

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В СИСТЕМІ
КРАЄЗНАВЧОЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

ДЕПАРТАМЕНТ НАУКИ І ОСВІТИ

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНІ СТАНЦІЯ ЮНИХ
ТУРИСТІВ» ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

**ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ЖИТТЄВИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В
СИСТЕМІ КРАЄЗНАВЧОЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**Харків
2024**

У збірці розкрито важливе питання стосовно формування життєвих компетентностей дітей з особливими освітніми потребами в системі краєзнавчої позашкільної освіти в умовах сьогодення.

Пропонується перелік інтернет-ресурсів із зазначеної проблеми та поради щодо використання різноманітних інноваційних технологій, спрямованих на урізноманітнення форм і методів проведення занять гуртків у закладах позашкільної освіти в умовах повномасштабної війни, коли діти потребують додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою реалізувати своє право на освіту.

Видання призначене для педагогів закладів позашкільної освіти.

Упорядник збірки: МАРХАЛЮК Наталія Петрівна, методист , керівник гуртків КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради

Відповідальна за випуск: РЕДІНА Валентина Андріївна, директор КЗ «Харківська обласна станція юних туристів» Харківської обласної ради.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1	
ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	7
1.1. Нормативно-правова база.	7
1.2. Хто такі діти з особливими освітніми потребами.	13
РОЗДІЛ 2	
ПОЄДНАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ЗМІШАНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В СИСТЕМІ КРАЄЗНАВЧОЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	16
2.1. Використання інтернет-ресурсів для формування компетентностей дітей з особливими освітніми потребами в системі дистанційної позашкільної освіти з краєзнавства.	18
<i>2.1.1. Сучасні програми для створення презентацій.</i>	<i>18</i>
<i>2.1.2. Сучасні програми для створення інтерактивних вправ.</i>	<i>30</i>
<i>2.1.3. Інтернет-ресурси за допомогою яких можна віртуально подорожувати, відвідувати музеї, дивитися цікаві пізнавальні 3D відео.</i>	<i>42</i>
<i>2.1.4. Вивчення карти, візуалізація об'єктів на карті за допомогою інтернет-ресурсів.</i>	<i>52</i>
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56

ВСТУП

В умовах сьогодення освітній процес в Україні постав перед глобальними викликами та переживає труднощі. Навіть з'явився термін «втрати в освітньому процесі», під якими розуміють негативний вплив зміни форми здобуття освіти, переведення закладів з очного на дистанційне навчання, нестабільні умови організації освітнього процесу (повітряні тривоги, відключення електроенергії, перебої з інтернетом).

За таких умов постає важливе питання стосовно навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Адже в умовах повномасштабної війни вони потребують додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою реалізувати своє право на освіту. Ще важливішим постає питання стосовно формування соціальної та життєвої компетентностей таких дітей не лише в системі спеціальної освіти, а і в позашкільній. Цінність позашкільної освіти в умовах війни для дітей з ООП набуває нових сенсів. Адже психологічний стан дітей під час війни погіршується, діти частіше відчувають страх за життя – своє та близьких, тривожність, а психологічні травми мають довгострокові негативні наслідки для дитини. Водночас улюблене заняття допомагає долати негативний вплив.

Діти з особливими освітніми потребами не повинні залишатися в стороні від всебічного розвитку освіти, навіть в умовах, у яких сьогодні опинилася освіта взагалі.

На наш погляд, гуртки краєзнавчого спрямування представляють універсальність розвитку дитячого світогляду, що дає можливість використовувати різноманітні підходи при формуванні життєвих компетентностей не лише у нейротипових дітей, а й дітей, які мають певні особливості нейророзвитку. Краєзнавство поєднує у собі вивчення історичних, географічних, культурних особливостей рідного краю. Об'єднуючи в собі навчально-пізнавальну, пошуково-дослідницьку і суспільно-корисну діяльність дітей, краєзнавство має великий виховний потенціал. Це зумовлено насамперед тим, що природа, суспільне життя і праця, економіка, культура, історичне минуле рідного краю є невичерпним джерелом пізнання, формування національної самосвідомості і світогляду особистості, її всебічного і гармонійного розвитку на основі сприйняття навколишнього світу.

Найцікавішими, найзмістовнішими та повчальними у краєзнавстві завжди були, є і будуть екскурсії, експедиції та туристичні походи. Але в умовах війни в Україні, як ніколи, гостро набуває актуальності питання використання інноваційних технологій під час проведення занять з дітьми. І тут, знову ж таки, стикаємося з проблемою соціалізації дітей з ООП, яка їм конче необхідна.

На щастя, у наш прогресивний час існує безліч можливостей використовувати усе різноманіття, що є на просторах інтернету, створювати щось своє. Одноманіття ніколи не було цікавим жодній дитині, тому у своїй роботі ми маємо використовувати цікаві, пізнавальні та повчальні відео, сайти

та проекти освітньо-культурних організацій, платформи для створення інтерактивних ігор та завдань, що мотивують вихованців до засвоєння нового матеріалу, гугл-карти, які допомагають у вивченні основ орієнтування на карті світу та міста. Дітей, які мають особливі освітні потреби, обов'язково треба залучати до роботи в колективі у Zoom чи Google Meet, підтримуючи постійний відео-зв'язок, через важливість зорового та емоційного контакту, що дозволить їм ефективніше коригувати небажану поведінку, сприяти розвитку мовлення і соціалізації. У красназавчій роботі прекрасним є те, що до освітнього процесу можна і потрібно залучати батьків дітей з ООП, і це принесе користь та задоволення як дітям, так і самим батькам.

Для більш продуктивної роботи з дітьми які мають особливі освітні потреби, педагоги позашкільних закладів мають більше знати про них. Чим більше ми знатимемо про особливості розвитку кожної дитини з ООП, тим відчутнішою ставатиме толерантність до таких дітей, ми будемо мати змогу запропонувати той вид діяльності, який буде цікавий саме їм, допомагати адаптації таких дітей у колективі. Важливість вивчення даного питання постало ще вчора, тому що, в умовах онлайн-освіти через військовий стан, завтра вже може бути пізно.

РОЗДІЛ 1

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

1.1. Нормативно-правова база.

Діти з особливими освітніми потребами (ООП) мають право на якісну позашкільну освіту. Позашкільна освіта має забезпечити розвиток їхніх здібностей та обдарувань із урахуванням індивідуальних потреб та інтересів, зокрема у соціалізації, професійному визначенні та інтеграції в суспільство.

Як зараховують осіб з ООП до закладів позашкільної освіти?

У разі звернення особи з ООП або батьків дитини з ООП до закладу позашкільної освіти, інклюзивний клас або група утворюється в обов'язковому порядку.

Для утворення такої групи / класу необхідно надати:

Заяву повнолітньої особи чи одного з батьків (законного представника) дитини про зарахування до закладу позашкільної освіти, в якій зазначено необхідність утворення інклюзивної групи / класу.

Копії висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини чи індивідуальної програми реабілітації повнолітньої особи з інвалідністю, що завіряються власноруч.

Керівник закладу позашкільної освіти не має права відмовити в зарахуванні дитини з ООП, окрім як за наявності протипоказань для занять у спортивних, спортивно-технічних, туристських і хореографічних об'єднань. Для навчання за переліченими напрямками особи, зокрема, і особи з ООП, мають надати медичну довідку про відсутність протипоказань.

Як організувати освітній процес для осіб з ООП у закладі позашкільної освіти?

Для осіб з ООП в інклюзивних групах/класах закладів позашкільної освіти розробляється індивідуальна програма розвитку (ІПР):

- для дитини з ООП педагогічні працівники складають ІПР відповідно до потреб, зазначених у висновку інклюзивно-ресурсного центру за участі принаймні одного з батьків (законних представників) дитини. Перелік цих працівників затверджується наказом керівника закладу освіти;

- для повнолітньої особи з ООП педагогічні працівники складають ІПР відповідно до потреб, зазначених в індивідуальній програмі реабілітації особи з інвалідністю та погоджується з нею.

Педагогічні працівники повинні індивідуально адаптувати освітній процес у такий спосіб, аби кожна дитина могла розвиватися відповідно до своїх можливостей.

Гранична кількість осіб із ООП в інклюзивній групі/класі не встановлена. Оптимальну кількість дітей з ООП в групі/класі визначає керівник закладу з урахуванням індивідуальних особливостей цих дітей, специфіки освітньої програми, необхідного матеріально-технічного забезпечення, можливості забезпечити безпечне освітнє середовище і

можливості педагогічного працівника якісно організувати навчання за обраною наповнюваністю.

Посада асистента педагогічного працівника в закладах позашкільної освіти не передбачена. Соціальні потреби дитини з ООП допомагає задовольняти асистент дитини – соціальний робітник, один із батьків або особа, уповноважена ними [1].

Питання роботи з дітьми з ООП знаходяться на контролі державних органів влади, Міністерства освіти і науки України, що підтверджується наступними документами.

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ ПОСТАНОВА

**від 21 серпня 2019 р. № 779
Київ**

Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти

{Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ
№ 765 від 21.07.2021 }

Відповідно до абзацу сьомого частини другої статті 18 Закону України “Про позашкільну освіту” Кабінет Міністрів України **постановляє:**

1. Затвердити Порядок організації інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти, що додається.

2. Міністерству освіти і науки з урахуванням пропозицій Міністерства культури, Міністерства молоді та спорту розробити та затвердити у шестимісячний строк Порядок реєстрації здобувачів позашкільної освіти з особливими освітніми потребами в закладах позашкільної освіти.

Прем'єр-міністр України

В.ГРОЙСМАН

Інд. 73

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів
України
від 21 серпня 2019 р. № 779

ПОРЯДОК
організації інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти

{У тексті Порядку слово “дитини” замінено словом “особи” згідно з Постановою КМ № 765 від 21.07.2021 }

1. Цей Порядок визначає вимоги до організації інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти незалежно від підпорядкування, типу та форми власності з метою забезпечення рівних прав та можливостей осіб з особливими освітніми потребами на якісну позашкільну освіту, розвитку їх здібностей та обдарувань з урахуванням індивідуальних потреб та інтересів, зокрема потреб у професійному визначенні, соціалізації та інтеграції в суспільство.

2. Організація навчання осіб з особливими освітніми потребами в закладах позашкільної освіти включає забезпечення:

безперешкодного доступу до будівель, споруд і приміщень згідно з будівельними нормами, державними стандартами та правилами;

принципів універсального дизайну в освітньому процесі;

розумного пристосування (за потреби);

відповідної матеріально-технічної та навчально-методичної бази, у тому числі інформаційно-комунікаційними технологіями, навчально-дидактичним обладнанням та матеріалами;

допоміжними засобами навчання (за потреби);

доступності інформації в різних формах (шрифт Брайля, збільшений шрифт, електронний формат тощо);

індивідуалізації освітнього процесу для вихованців, учнів, слухачів (далі - здобувачі позашкільної освіти) з особливими освітніми потребами, зокрема складення індивідуальної програми розвитку.

3. Засновник закладу позашкільної освіти забезпечує створення у закладі позашкільної освіти інклюзивного освітнього середовища.

Керівник закладу позашкільної освіти несе відповідальність за організацію та якість інклюзивного навчання відповідно до законодавства.

4. Зарахування осіб з особливими освітніми потребами до закладу позашкільної освіти відбувається за заявою повнолітньої особи або одного з батьків (законного представника) особи.

У заяві про зарахування до закладу позашкільної освіти зазначається необхідність утворення інклюзивної групи (класу) або іншої організаційної форми навчання (далі - інклюзивна група (клас) за умови подання копії висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи або копії індивідуальної програми реабілітації повнолітньої особи з інвалідністю, що завіряються власноруч.

5. На підставі заяви, в якій зазначено про необхідність утворення інклюзивної групи (класу) та до якої додано копії підтвердних документів, керівник закладу позашкільної освіти:

видає наказ про утворення інклюзивної групи (класу);

забезпечує необхідну матеріально-технічну та навчально-методичну базу;

забезпечує необхідні допоміжні засоби навчання згідно з висновком інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи;

затверджує наказом перелік фахівців, зокрема педагогічних працівників закладу позашкільної освіти, які розробляють індивідуальну програму розвитку здобувача позашкільної освіти (далі - індивідуальна програма розвитку);

здійснює добір необхідних фахівців відповідно до законодавства для надання психолого-педагогічних послуг із забезпечення освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами згідно з індивідуальною програмою розвитку.

6. Група (клас) вважається інклюзивною, якщо в ній (ньому) навчається не менше одного здобувача позашкільної освіти з особливими освітніми потребами.

У разі вибуття з будь-яких причин здобувача позашкільної освіти з особливими освітніми потребами з інклюзивної групи (класу) та відсутності інших осіб з особливими освітніми потребами в цій групі (класі) припинення

роботи інклюзивної групи (класу) здійснюється на підставі наказу керівника закладу позашкільної освіти.

7. Для забезпечення індивідуалізації освітнього процесу в закладі позашкільної освіти для здобувачів позашкільної освіти з особливими освітніми потребами складається індивідуальна програма розвитку за формою згідно з додатком до цього Порядку.

Індивідуальна програма розвитку складається фахівцями, зокрема педагогічними працівниками закладу позашкільної освіти, у взаємодії принаймні з одним із батьків (законних представників) особи з особливими освітніми потребами, здобувачем позашкільної освіти з особливими освітніми потребами.

Для особи з особливими освітніми потребами індивідуальна програма розвитку розробляється відповідно до потреб, зазначених у висновку інклюзивно-ресурсного центру про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи.

Для повнолітніх осіб з інвалідністю індивідуальна програма розвитку розробляється відповідно до потреб, зазначених в індивідуальній програмі реабілітації.

Індивідуальна програма розвитку переглядається двічі на рік (у разі потреби частіше) з метою її коригування.

8. Фінансування здобуття позашкільної освіти особами з особливими освітніми потребами в державному та комунальному закладі позашкільної освіти здійснюється за рахунок коштів державного та/або місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством [2].

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про освіту

(Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380)

{Закон визнано таким, що відповідає Конституції України (є конституційним), згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-р/2019 від 16.07.2019}

Освіта є основою інтелектуального, духовного, фізичного і культурного розвитку особистості, її успішної соціалізації, економічного добробуту, запорукою розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою, та держави.

Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору.

Цей Закон регулює суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації конституційного права людини на освіту, прав та обов'язків фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у реалізації цього права, а також визначає компетенцію державних органів та органів місцевого самоврядування у сфері освіти.

Стаття 19. Освіта осіб з особливими освітніми потребами

1. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами для здобуття ними освіти на всіх рівнях освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

2. Держава забезпечує підготовку фахівців для роботи з особами з особливими освітніми потребами на всіх рівнях освіти.

3. Для навчання, професійної підготовки або перепідготовки осіб з особливими освітніми потребами застосовуються види та форми здобуття освіти, що враховують їхні потреби та індивідуальні можливості.

4. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування та заклади освіти створюють особам з особливими освітніми потребами умови для здобуття освіти нарівні з іншими особами шляхом належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного забезпечення та забезпечення універсального дизайну та/або розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби та можливості таких осіб, визначені в індивідуальній програмі розвитку.

5. Навчання, виховання та розвиток осіб з особливими освітніми потребами у закладах дошкільної, позашкільної та загальної середньої освіти здійснюються за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел, не заборонених законодавством, у тому числі з урахуванням потреб дитини, визначених в індивідуальній програмі розвитку.

6. Зарахування осіб до спеціальних закладів освіти, переведення з одного типу закладу до іншого та відрахування таких осіб здійснюються у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

7. Категорії осіб з особливими освітніми потребами визначаються актами Кабінету Міністрів України з урахуванням міжнародних норм і стандартів.

{Стаття 19 в редакції Закону № 463-IX від 16.01.2020} [3]

1.2. Хто такі діти з особливими освітніми потребами.

Інклюзія (англ. inclusion — включення, залучення) — це процес збільшення залученості всіх громадян до активного соціального життя. Йдеться не лише про людей з інвалідністю.

Інклюзивну освіту часто сприймають виключно як навчання дітей з інвалідністю. Але це стереотип: поняття інклюзивної освіти значно ширше. Базова концепція інклюзивної освіти (ІО) — це дотримання прав усіх дітей без винятку на здобуття якісної освіти.

Дитина з особливими освітніми потребами — це людина до 18 років, що потребує додаткової підтримки в освітньому процесі. Хто це може бути:

- діти з інвалідністю;
- діти з розладами аутистичного спектру;
- діти-біженці;
- діти-мігранти;
- діти, що належать до етнічних, релігійних і мовних меншин;
- діти з неблагополучних та малозабезпечених сімей;
- безпритульні діти;
- діти із захворюваннями ВІЛ/СНІД;
- діти-сироти.

Навіть дитина, яка на певний час випала з освітнього процесу через хворобу чи інші причини, на якийсь період теж стає дитиною з особливими освітніми потребами, або ж це дитина, яка вступила до гуртка вже після початку навчального процесу. Тому не встигає за навчальним матеріалом і потребує додаткового часу, щоб наздогнати однолітків.

Так само важливим є пристосування самого навчального закладу до потреб людини з ООП, наприклад, пандус. Це зручно і потрібно для тих, хто прийшов до закладу з велосипедом, на милицях чи на високих підборах, а, може, з валізою. Усі ці люди залюбки скористаються пандусом.

Важливо не виокремлювати дитину в колективі тільки через особливості її потреб чи розвитку - це може образити. Не слід вживати певних слів, наприклад таких, як «інвалід», до речі, з 2018 року слово «інвалід» вилучене з усіх законів України. Навмисне вживання слова прирівнюється до адміністративного правопорушення.

Якщо в гуртку є учень з особливими освітніми потребами, що бажано пам'ятати керівнику гуртка:

- Акцент на дитину

Пам'ятаємо, що перед нами — дитина, а не її особливості. Дитина з інвалідністю — окрема особистість з інтересами й уподобаннями. Нам варто змінити фокус із того, що дитина НЕ МОЖЕ, і сконцентруватися на тому, що вона МОЖЕ. Потрібно демонструвати дітям позитивну соціальну поведінку. Якщо педагог ставитиметься до всіх дітей з повагою, учні діятимуть аналогічно.

- Знайомство

Ще до того, як до гуртка приєднається учень з особливостями розвитку, в колективі слід створити сприятливу й дружню атмосферу. Для цього педагогу варто організувати окрему зустріч для гуртківців, щоб пояснити, у чому полягає особливість розвитку чи поведінки дитини з інвалідністю. Можна переглянути разом ролики про інклюзивне навчання чи конкретно про особливості розвитку або психіки саме цього учня-новачка. Ми маємо вчити дітей з повагою ставитися до товаришів і додержуватися норм поведінки під час взаємодії. Наприклад, комусь можуть бути неприємні часті торкання. Слід вчити дітей поважати гідність гуртківців з особливими потребами.

Також, обов'язково керівник гуртка знайомиться з батьками нового вихованця та розповідає, як все влаштовано у закладі позашкільної освіти, на заняттях гуртків, детально поговорити про дитину та запропонувати найбільш коректний та адаптивний спосіб залучення дитини до нового навчального процесу. Для кращого результату у гуртковій та виховній діяльності, слід залучати батьків, які в першу чергу зацікавлені у всебічному розвитку своєї дитини, тим паче, що у закладах позашкільної освіти не передбачено посади вихователів для дітей з ООП.

- Визначити сильні сторони дитини

Гарний спосіб допомогти дитині з особливостями розвитку влитися до колективу та навчатися — це визначити її сильні сторони, тобто те, що вона вміє найкраще за інших і поставити на цьому акцент. Це допоможе дитині відчувати себе потрібною, небезпорадною та не хвилюватися через свої особливості здоров'я чи розвитку.

- Реакція на поведінку дитини з ООП

Буває, що дитина з особливими освітніми потребами поводить себе нестандартно: щось викрикує, ховається під стіл, закриває обличчя руками чи навіть падає. Керівнику гуртка варто налаштуватись на спокійну реакцію в таких випадках. Якщо дитина потребує допомоги — надати її і спокійним

тоном проговорити. Хоча, в таких випадках, до роботи гуртка бажано залучати батьків дитини.

- Командна робота

Дитина з особливими освітніми потребами має бути максимально залучена в процеси, що відбуваються в колективі. Вона має мати змогу проявити будь-який зі своїх талантів, показати свої сильні сторони у роботі гуртка, участі його у будь-яких заходах. Головне — залучати учнів з ООП максимально, не відсторонювати й не ігнорувати [4].

Потрібно сприяти налагодженню дружніх стосунків вихованців гуртка природним шляхом. Не намагатися силувати дітей до дружби, оскільки такі взаємини мають розвиватися природно. Не потрібно приділяти цьому питанню надмірної уваги й не занадто наполягати на необхідності взаємодії дітей з особливими потребами та учнів із типовим розвитком. Такими діями ми можемо закріпити у свідомості останні ідею, що дітям з особливими потребами необхідно допомагати, а не ідею, що слід налагоджувати рівноправні взаємовигідні соціальні стосунки. Заохочуємо дітей до співробітництва й взаємного обміну послугами. Вихованці гуртка мають зрозуміти, що у всіх людей є певні таланти, що всі можуть бути корисні один одному. Потрібно вчити дітей обмінюватися послугами. Це має бути взаємний, а не односторонній процес. Діти з особливими потребами мають не лише отримувати допомогу, а й надавати її іншим.

Ми маємо дати дітям зрозуміти, що допомога має бути доречною. Високі очікування щодо дітей з особливими потребами сприяють рівним стосункам і взаємній повазі дітей. Необхідно уважно стежити за поведінкою та сигналами дітей з особливими потребами. У багатьох випадках вони не потребують допомоги своїх товаришів або навіть не бажають її.

Нашим завданням є - навчити дітей співчувати й наголошувати на ідеї соціальної справедливості. Більшість дітей добре розуміє, що є справедливим, а що ні. Педагоги не повинні говорити учням, що дітей з особливими потребами необхідно жаліти, оскільки стосунки, побудовані на жалості, не можуть бути рівними. Необхідно зосереджувати увагу на тому, що у всіх дітей з особливими потребами є власні інтереси, здібності й таланти, якими вони можуть поділитися з іншими. Це сприяє налагодженню рівноправних дружніх стосунків у колективі гуртка [5].

РОЗДІЛ 2

ПОЄДНАННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ТА ЗМІШАНОЇ ФОРМ НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В СИСТЕМІ КРАЄЗНАВЧОЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Робота з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я (ООП) є надзвичайно важливою частиною педагогічної діяльності будь-якого освітнього закладу. Такий підхід вимагає врахування індивідуальних особливостей кожної дитини, а також створення умов для розвитку її фізичних, інтелектуальних та емоційних здібностей.

Основні принципи роботи з дітьми з ООП:

- Індивідуальний підхід: Кожна дитина має свої особливості розвитку, тому важливо звернути увагу на це при розробці заняття.

- Створення безпечного та комфортного середовища: Дуже важливо, щоб дитина відчувала себе комфортно, тому освітнє середовище має бути адаптоване до її потреб. Це може включати використання спеціальних меблів, допоміжних засобів для навчання, таких як аудіо- або відеоматеріали, використання жестової мови або корекційних технологій.

- Активне використання методів корекційно-розвивальної роботи відповідно до потреб дитини з ООП.

- Розвиток комунікативних навичок: Для дітей з обмеженими можливостями здоров'я особливо важливе розвиток комунікації — як вербальної, так і невербальної. Використання жестів, карток, комунікативних пристроїв допомагає дитині виражати свої думки та почуття.

- Інклюзивна освіта: Важливо створювати умови для інтеграції дітей з ООП в загальні групи гуртків. Це дозволяє їм взаємодіяти з іншими дітьми, що сприяє розвитку соціальних навичок та зменшенню стигматизації (упереджене, негативне ставлення до окремої людини чи групи людей, пов'язане з наявністю у неї/них якихось особливих властивостей чи ознак).

- Підтримка батьків та родини: Тісна співпраця з батьками та родичами є важливою складовою в роботі з дітьми з ООП. Це включає надання консультацій, підтримку в організації засвоєння нового матеріалу, а також допомогу в адаптації до змін у житті дитини.

- Робота над мотивацією: Важливо знаходити правильні мотиваційні чинники для кожної дитини. Це може бути як використання її улюблених занять, так і спеціально розроблені винагороди за досягнення певних цілей.

Практичні рекомендації:

- Підготовка матеріалів: Для дітей з ООП важливо адаптувати навчальні матеріали. Це може бути створення спрощених текстів, використання великих шрифтів, кольорових карток для сприймання інформації або відеоматеріалів з поясненнями.

- Фізичний розвиток: Якщо дитина має проблеми з руховими навичками, варто включати заняття, які сприятимуть розвитку моторики: спеціальні ігри, вправи для координації рухів, заняття на розтягування і зміцнення м'язів (бажано робота у гуртках туристсько-краєзнавчого напрямку).

- Застосування технологій: Використання сучасних технологій для дітей з ООП може бути дуже корисним. Наприклад, застосування спеціальних додатків для тренування пам'яті, уваги або комунікації.

- Командна робота: Робота з дітьми з ООП вимагає командної співпраці керівників гуртків, батьків та інших спеціалістів. Це дозволяє забезпечити комплексний підхід до розвитку дитини.

- Психологічна підтримка: Не менш важливою є психологічна підтримка як самої дитини, так і її батьків. Важливо створювати атмосферу підтримки і прийняття, допомагати дітям адаптуватися до соціального середовища.

Робота з дітьми з обмеженими можливостями здоров'я вимагає великої уваги, терпіння та креативності. Кожен успіх, навіть маленький, має велике значення для розвитку дитини і покращення її якості життя.

Розробляючи заняття гуртків, що вимушені працювати дистанційно, слід пам'ятати, що кожна дитина, незалежно, чи вона має якісь особливі потреби в освіті, хоче щоб у неї було повноцінне дитинство. У дитинства немає особливих освітніх потреб. Усі діти хочуть спілкуватися з однолітками, відчувати себе потрібними, тому для більш ефективної роботи, ми маємо сприймати саме дитину, а не її особливі потреби.

Спираючись на досвід роботи інклюзивних установ, потрібно враховувати певні принципи і особливості дистанційного навчання дітей з ООП. Спеціалісти виділяють такі принципи:

- Принцип інтерактивності. Він полягає у тому, що усі діти мають навчатися разом, але з допомогою комп'ютерно-інформаційного середовища. Тобто дитина з ООП має контактувати з друзями, товаришами по гуртку та керівником гуртка.
- Принцип диференціації. Передбачає дистанційне навчання за можливостями кожного з учасників навчального процесу, тут застосовуються технології різнорівневого навчання.
- Принцип індивідуального підходу. Обов'язково потрібно враховувати форму порушення дитини з ООП і можливості її комунікації для того, щоб процес гурткової роботи був більш ефективним.
- Принцип пластичності. Навчальний процес має відбуватися в необхідному темпі виховання гуртка. Діти з ООП можуть по різному адаптуватися до онлайн-занять, тож треба враховувати темп кожної дитини.

Щоб визначити навантаження на учнів з ООП слід співпрацювати з батьками, які спостерігають з своєю дитиною, аналізують ці спостереження разом з керівником гуртка і визначають індивідуально рекомендоване навантаження для кожної дитини з ООП [6].

Для будь-якої дитини, як з особливими освітніми потребами, так і без таких потреб важливим є живе спілкування. Тому, обов'язково, потрібно знаходити можливості зустрічі вихованців гуртків з керівниками і, звичайно, бажано у супроводі батьків. Що це нам дає? При організації краєзнавчих гуртків, позашкільні навчальні заклади апелюють великою кількістю наочного

навчального матеріалу, який діти можуть не просто побачити, а й потримати в руках, вивчити його, дослідити, описати, що дає можливість ефективного та цікавого засвоєння нового матеріалу для учня. Вихованці під час таких зустрічей можуть колективно попрацювати над певним процесом (наприклад, встановити намет, чи розібрати колекцію мінералів), відповідаючи кожен за якусь певну дію, тільки позитивно відобразиться на їх емоційному стані та освітньому процесі.

2.1. Використання інтернет-ресурсів для формування компетентностей дітей з особливими освітніми потребами в системі дистанційної позашкільної освіти з краєзнавства.

На сьогодні існує безліч освітніх програм, де вже є корекційні завдання, різні заняття, навчальні відео. Можна користуватися вже створеними інтерактивними завданнями, адаптуючи їх під гурток, конкретну дитину чи конкурс. Автор пропонує розподілити існуючі ресурси за способом використання при підготовці до занять і використовувати їх одночасно для більш цікавого проведення заняття:

Спосіб використання	Інтернет-ресурси
Підготовка презентацій, ресурси для візуалізації	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gamma.app/; ➤ Google Slides; ➤ Padlet; ➤ Wordart; ➤ iLoveIMG
Інтерактивні вправи	<ul style="list-style-type: none"> ➤ LearningApps.org; ➤ flippity.net/
Віртуальні екскурсії, цікаві пізнавальні 3D відео	<ul style="list-style-type: none"> ➤ YouTube; ➤ https://nibu.kyiv.ua/virttour/museum/; ➤ tourcenter.kh.ua; ➤ https://museums.authenticukraine.com.ua/ua/; ➤ https://churches.authenticukraine.com.ua/ua/; ➤ https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=5673; ➤ https://ua.mozaweb.com/; ➤ https://artsandculture.google.com/project/ukraine ➤ https://museum-portal.com/
Вивчення карти, візуалізація об'єктів на карті	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Google Map; ➤ Seterra Online;

2.1.1. Сучасні програми для створення презентацій.

[Gamma.app](#) - це сервіс для створення презентацій нейромережею за запитом. За допомогою Gamma App команди зможуть налагодити процес створення документів, презентацій та лендингів (окрема веб-сторінка,

створена з маркетинговою чи рекламною метою та спрямована на підвищення рівня перетворення) для представлення ідей, продуктів та просування нових товарів.

Для створення презентації в Gamma користувачеві необхідно ввести запит і чим детальнішим буде, тим якісніше на виході вийде результат. Нейросітка у презентації додає відео, зображення, списки та таблиці за заданою тематикою (Рис.1, 2.). Після генерації презентації дизайн, що не сподобався, або її елементи також можна змінити за допомогою текстового запиту. Якщо користувача влаштує дизайн, що вийшов, то він перейде в редактор презентації. У ньому користувачеві доступна зміна тексту, його шрифтів та кольорів, зміна елементів, блоків, додавання медіа-файлів та графіків, тобто, є можливість редагувати презентацію за власним бажанням (Рис.3.). <https://gamma.app/docs/-6lwff6z5mlaa6ok?mode=doc> – робота автора.

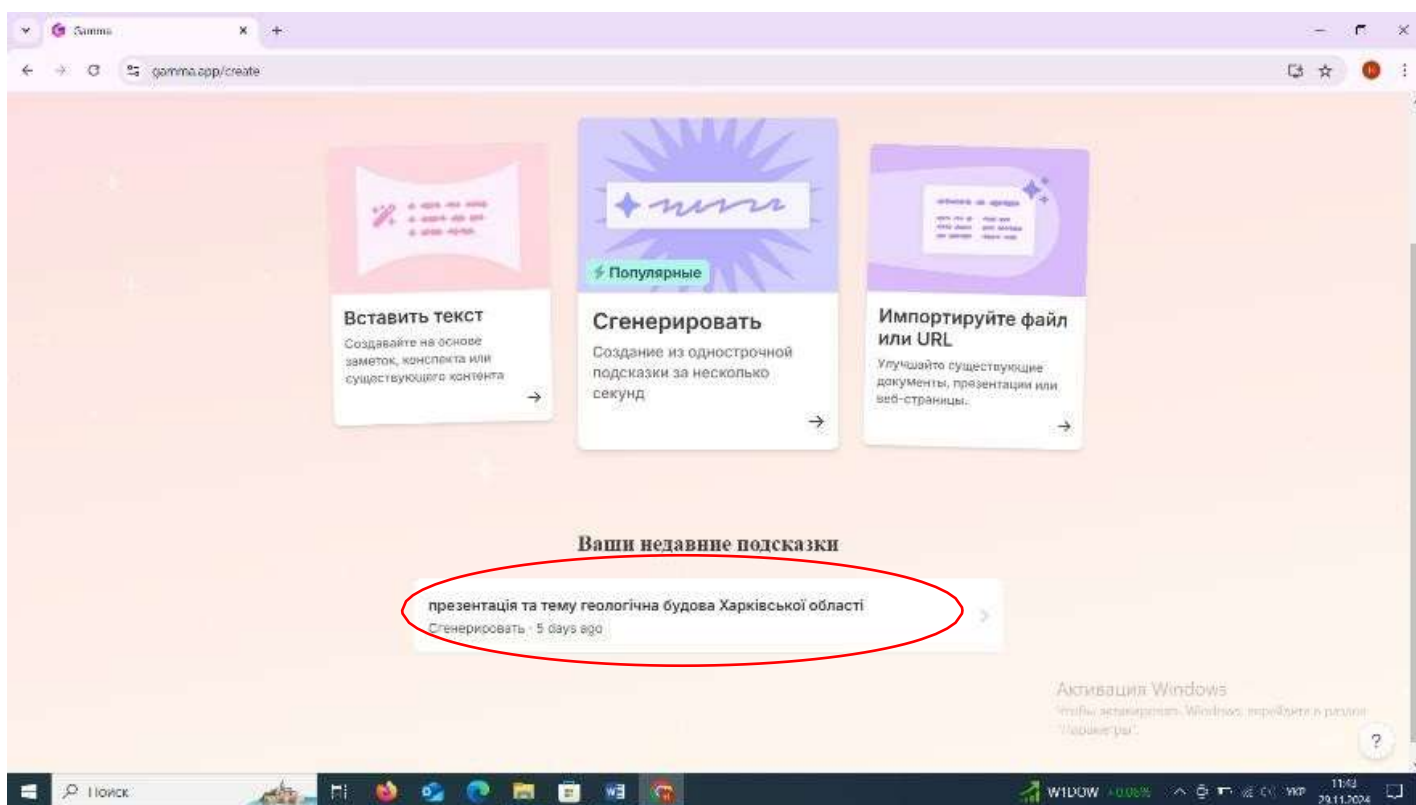

Рис.1.

Редагувати створені документи можна як одному, так і в команді: внесені зміни відобразатимуться в реальному часі. Готові до публікації презентації розміщуються на власному домені або їх можна завантажити у форматі Word та PowerPoint, або зберегти в Google Документах.

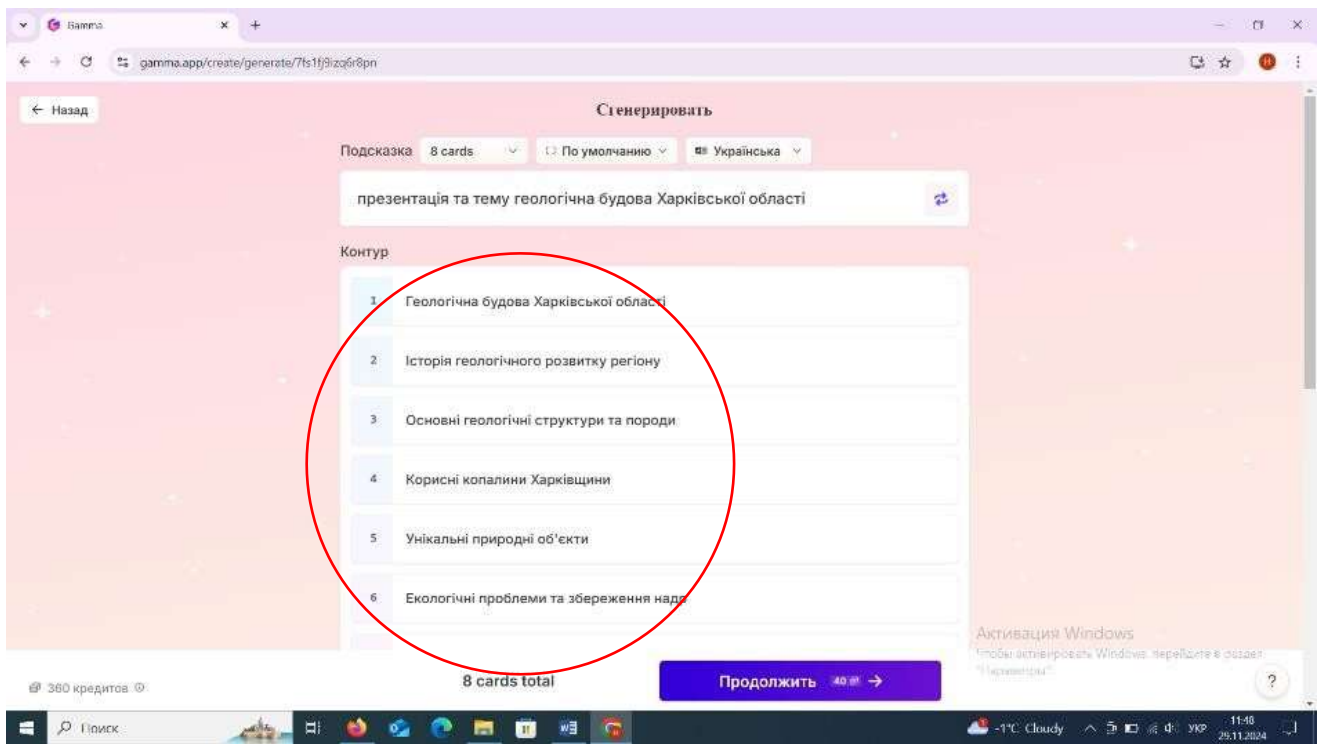

Рис.2.

Створені презентації також доступні за посиланням, яким можна поділитись з іншими користувачами [7].

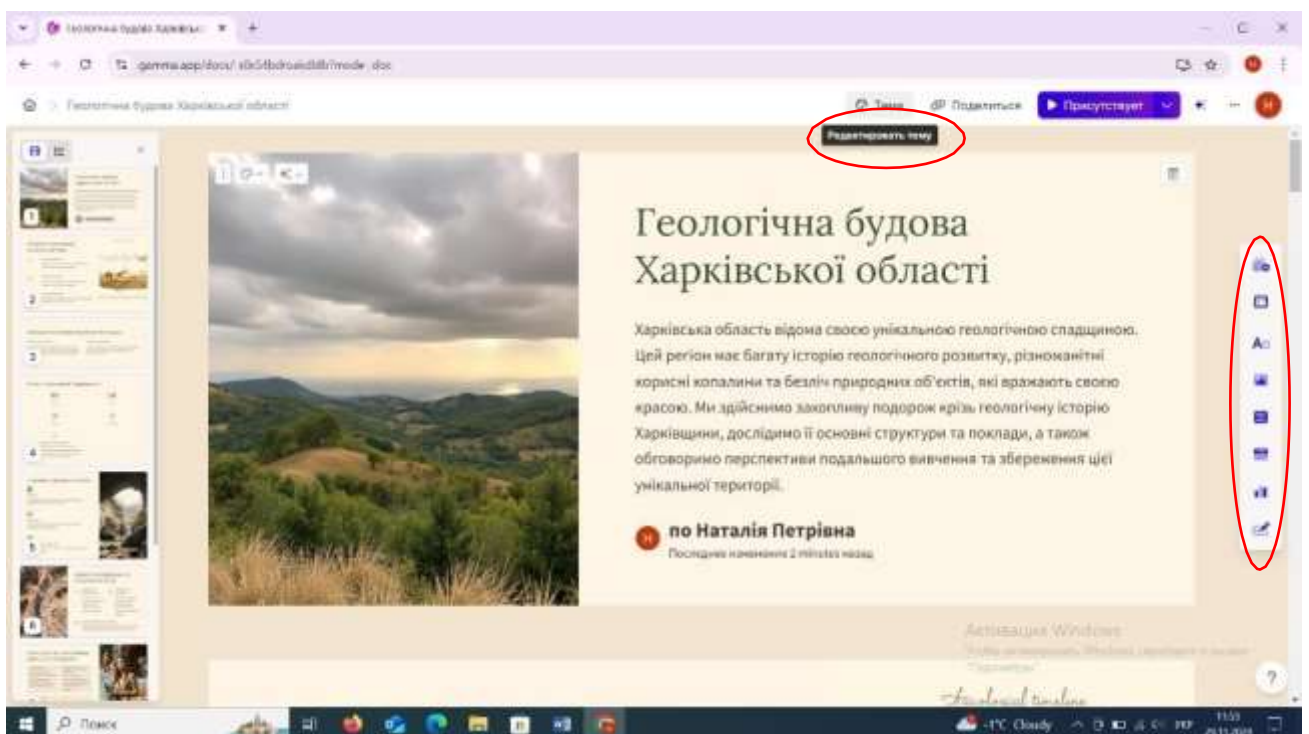

Рис.3.

[Google Slides](#) - це хмарний сервіс для створення презентацій та роботи з ними в режимі он-лайн. З його допомогою користувачі та команди мають

можливість швидко оформити аматорську чи професійну презентацію, додавши туди необхідний контент.

Сервіс має дуже простий та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс, тому в ньому легко розберуться користувачі з будь-яким рівнем підготовки. Він зручний для індивідуальної чи колективної роботи над презентаціями завдяки наявності опцій спільного доступу та редагування контенту. Учасники робочої групи можуть відстежувати всі зміни в режимі реального часу, а також ставити завдання та додавати коментарі на сторінках зі слайдами.

Сервіс був випущений у 2006 році, на 2022 рік він входить до складу платформи Google Workspace разом з додатками Docs, Sheets, Forms, Keep, Sites, Drive, Gmail, Meet, Calendar, Chat. Крім веб-інтерфейсу, користуватися ним можна й іншими способами: через десктоп-програму для Google Chrome OS та мобільний додаток для Android/iOS/BlackBerry OS.

Це універсальний інструмент, за допомогою якого можна створювати презентації для різних цілей з нуля або на основі готових шаблонів. Всього в галереї є 11 макетів і 23 теми дизайну. Вони зручно розподілені за тематичними категоріями: "Робота", "Освіта", "Особисте". У кожній з них є низка популярних типових презентацій: наприклад, для підготовки звіту, аналізу проєкту, портфолію, плану уроку тощо. Google Slides підходить для використання не тільки в комерційних або професійних, але і в освітніх цілях: для викладачів чи учнів.

Як створювати презентації Google Slides?

Для цього потрібно відкрити сайт slides.google.com і створити презентацію з нуля або вибрати один із готових шаблонів. Всі шаблони виглядають як оформлена презентація, в яку достатньо вписати потрібні тексти. Крім того, на головній сторінці сервісу розміщено список недавніх презентацій, створених, змінених чи переглянутих користувачем. Їх можна сортувати за низкою параметрів: назвою, датою перегляду, датою змін, власником тощо.

Спочатку потрібно вибрати тему, їх список знаходиться в меню праворуч на сторінці нової презентації. У бібліотеці доступний досить широкий перелік стандартних тем різних кольорів та стилів. За бажанням можна натиснути на кнопку "Імпорт теми" і взяти за основу презентацію з хмари або пристрою (Рис.4.).

Переходимо до заповнення презентації текстом. Щоб надрукувати в Google-слайдах, необхідно натиснути на іконку з літерою "Т" у верхній панелі інструментів. Після цього на слайді з'явиться текстове поле, розміри та розташування якого можна змінювати. Налаштувавши це вікно, клацніть по ньому та вводьте текст (Рис.5.).

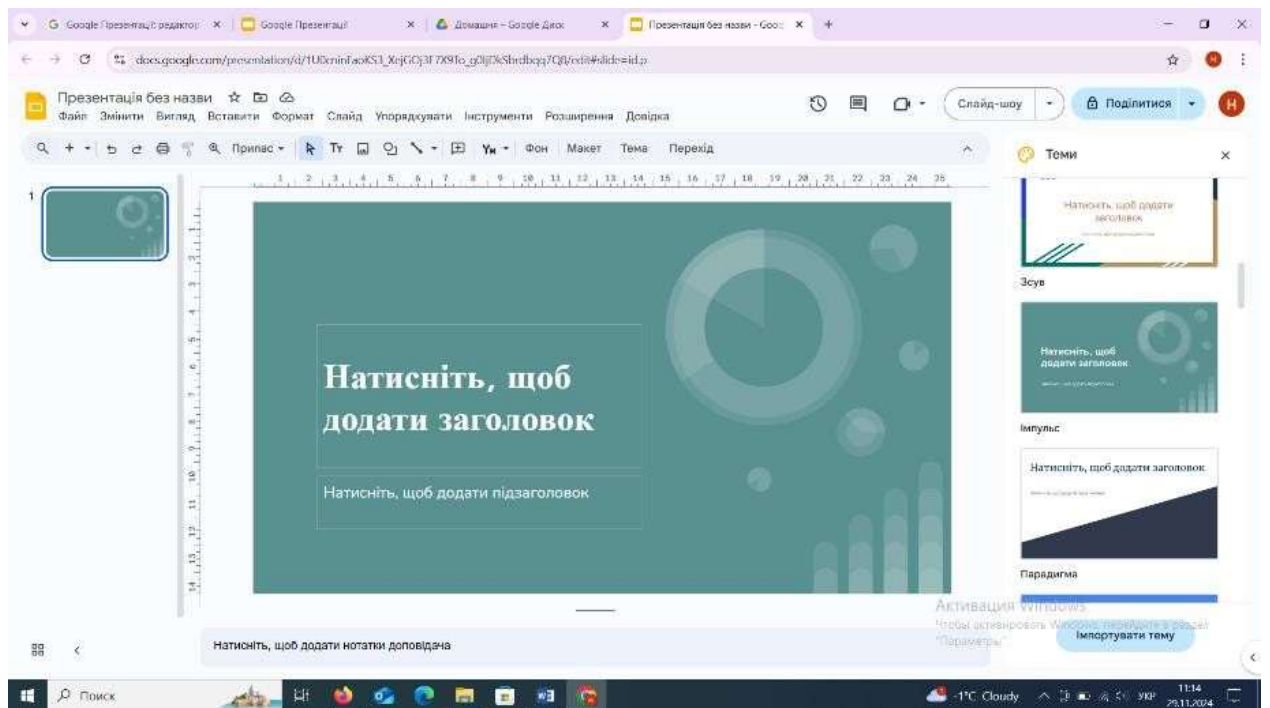

Рис.4.

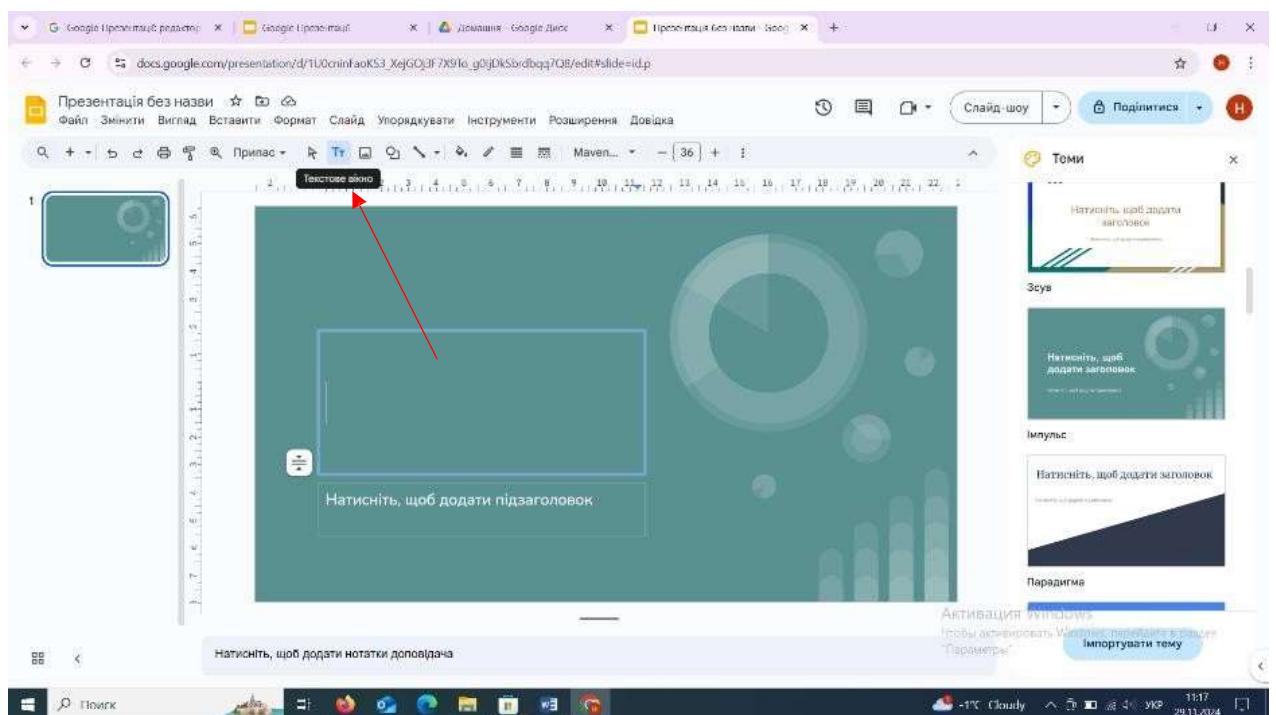

Рис.5.

Щоб додати картинки або фотографії до презентації, потрібно натиснути “Вставити” – “Зображення”. У меню, що відкрилося, пропонується вибір джерела: зображення можна завантажити з пристрою, знайти в інтернеті, додати з Google Drive/Google Photo, вставити URL або зробити знімок (Рис.6.)

На панелі інструментів сервісу доступна опція додавання аудіозаписів: “Вставка” – “Аудіо” у верхньому меню. Можливе завантаження з хмари чи пристрою. Також є можливість додати посилання на трек з платформи потокової музики: Spotify, SoundCloud, Apple Music або інших (Рис.6.).

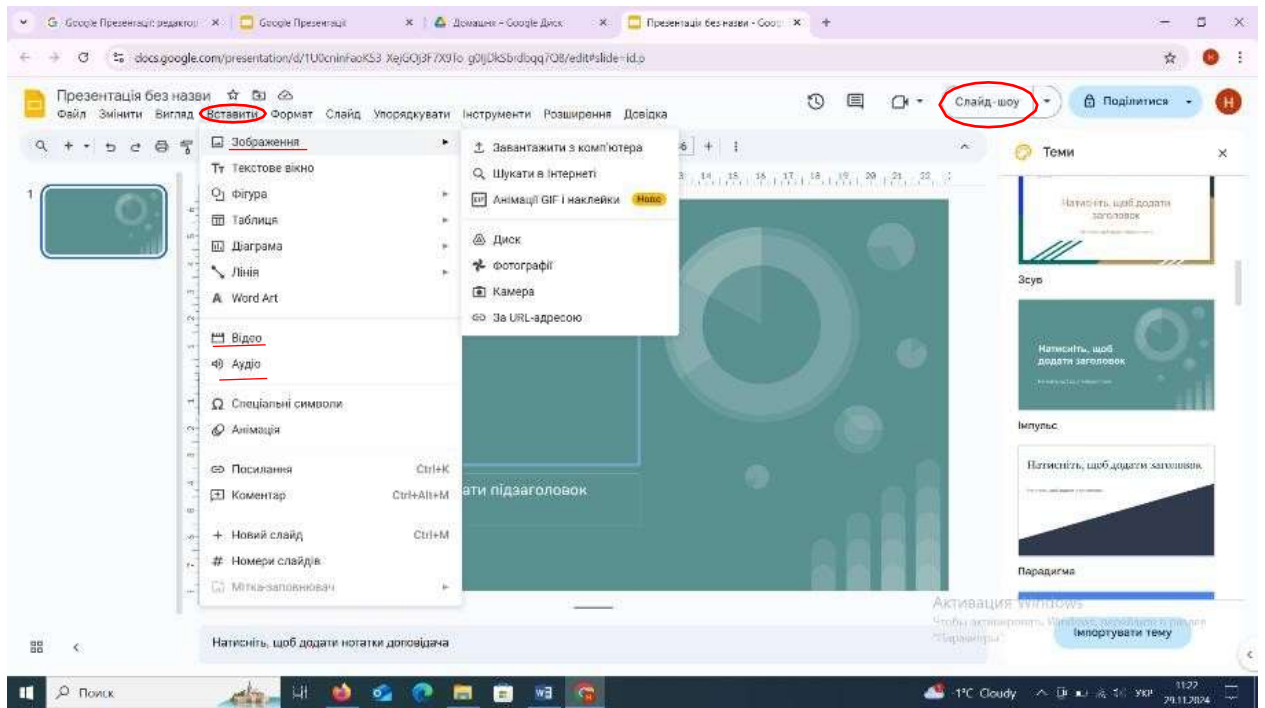

Рис.6.

Google Slides дозволяє додати до презентації відео з Youtube, будь-якого іншого сайту або Google Drive. Для цього потрібно відкрити вкладку “Вставка” у верхньому меню, натиснути на пункт “Відео” та вибрати відповідний варіант (Рис.6, 7.)

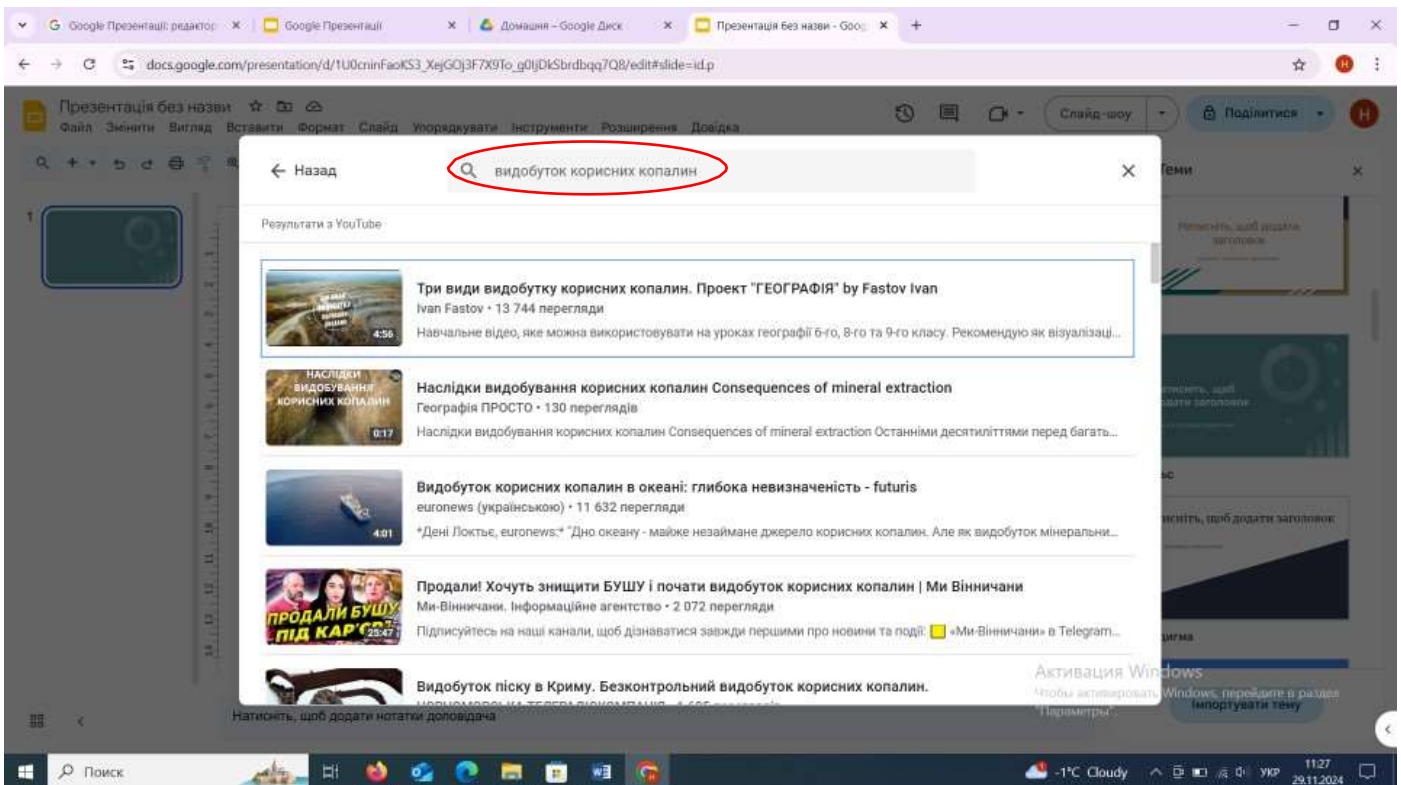

Рис.7.

Є можливість додати анімацію до переходів між слайдами: різні ефекти обертання, появи, зникнення, зміни розміру, затемнення тощо. Відкрийте вкладку “Слайд” у верхньому меню і натисніть “Перехід” або “Вид” – ”Анімація”. Після цього з'явиться праворуч панель, де можна вибрати один з анімаційних ефектів. Можна увімкнути анімацію на слайдах: виберіть об'єкт, стилі анімації та порядок перемикавання між ними на бічній панелі [8].

Для слайд-шоу в Google Slides, також є стандартний інструмент (Рис.6.).

[Padlet](#) - це універсальна онлайн-дошка (онлайн-стіна) з інтуїтивним інтерфейсом, яку нескладно опанувати та легко застосовувати в освітньому процесі. Вона може бути використана для проєктної роботи, індивідуальних завдань чи як інструмент збору інформації від всіх учасників процесу в одному місці.

Для реєстрації на сайті [padlet.com](#) можна використати електронну пошту або наявний акаунт Google чи Microsoft.

Для створення нової дошки скористайтесь кнопкою «+ЗРОБИТИ». Для приєднання до створеної дошки використайте кнопку «ПРИЄДНАТИСЬ» (необхідне посилання на дошку, до якої Ви хочете долучитись) (Рис.8.).

При створенні дошки Padlet пропонуються різноманітні типи розміщення матеріалів (пусті дошки) (Рис.8.). В процесі роботи з дошкою тип розміщення матеріалів можна змінити за допомогою опції “Змінити формат” (у додатковому меню Padlet додаткове меню у верхньому правому кутку дошки).

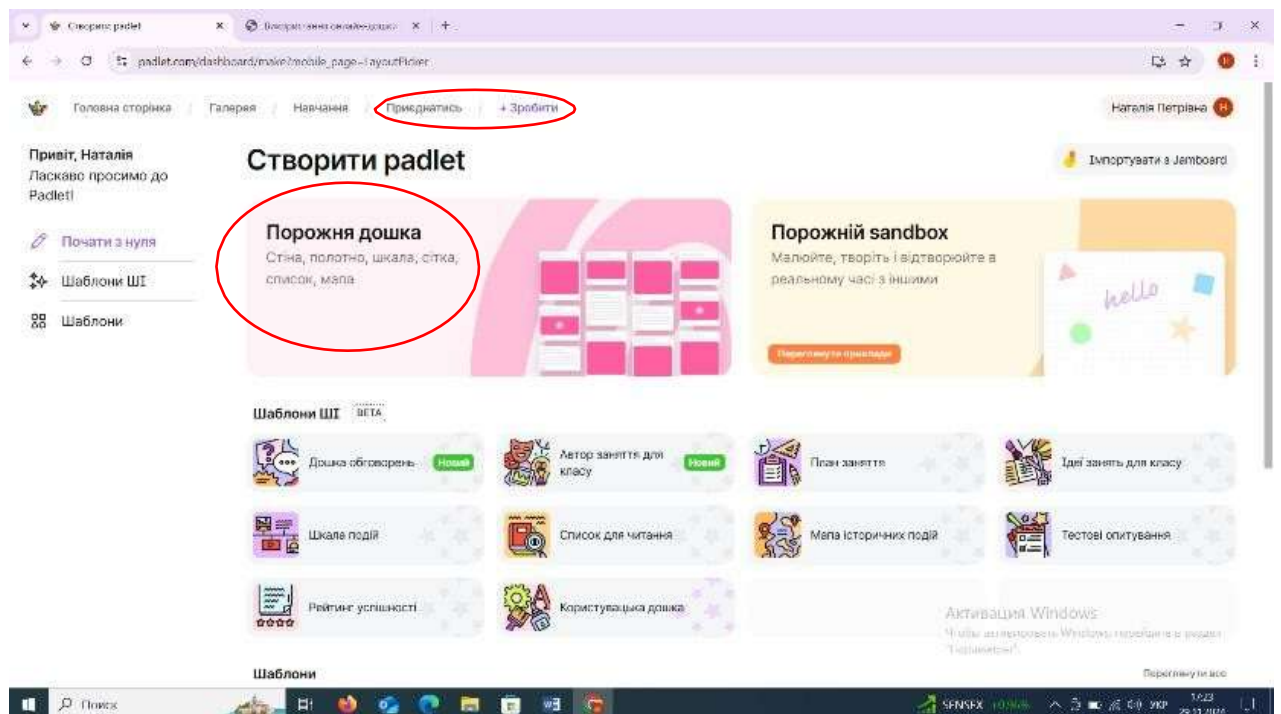

Рис.8.

Також Padlet має готові шаблони в «ГАЛЕРЕЯ», які допоможуть легко організувати інформацію у потрібному вигляді (Рис.9.).

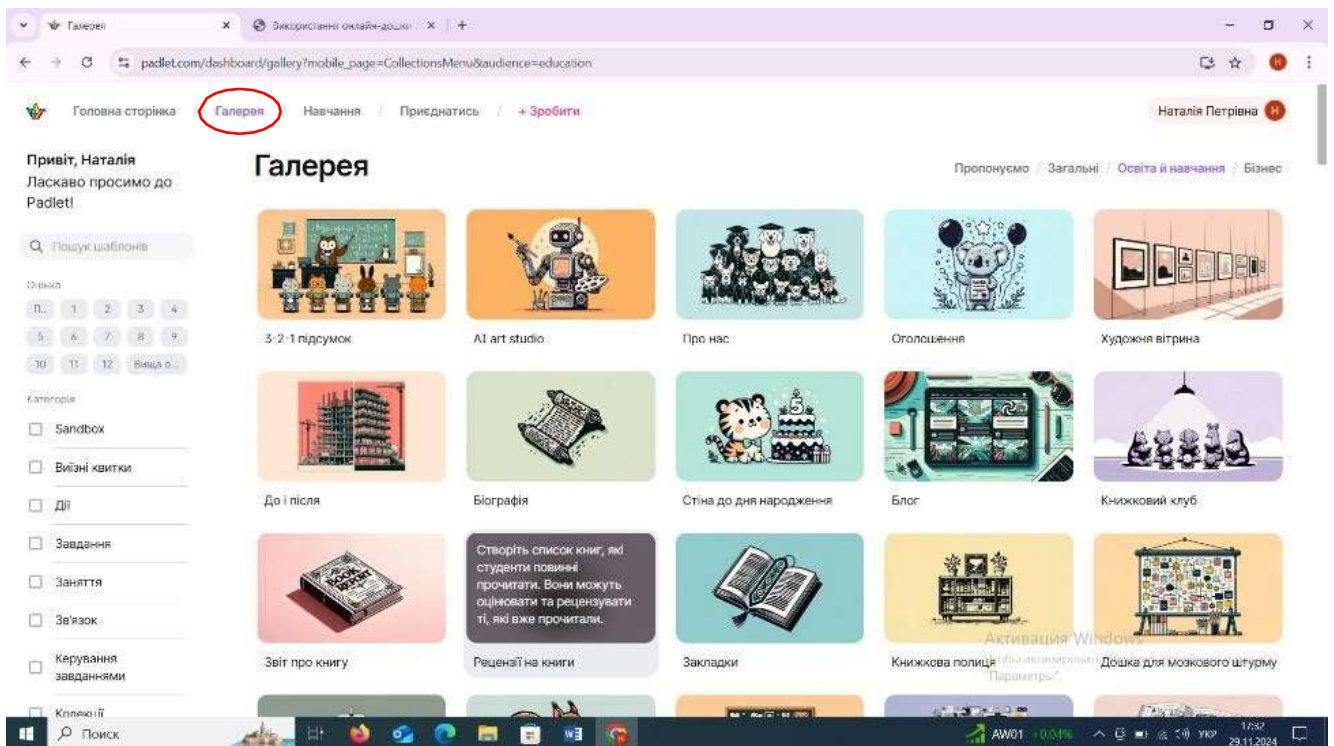

Рис.9.

Додавати дописи на стіну можна за допомогою кнопки «+» кнопка плюс у нижньому правому кутку дошки або подвійним кліком лівої кнопки миші у будь-якому місці дошки (Рис.10.).

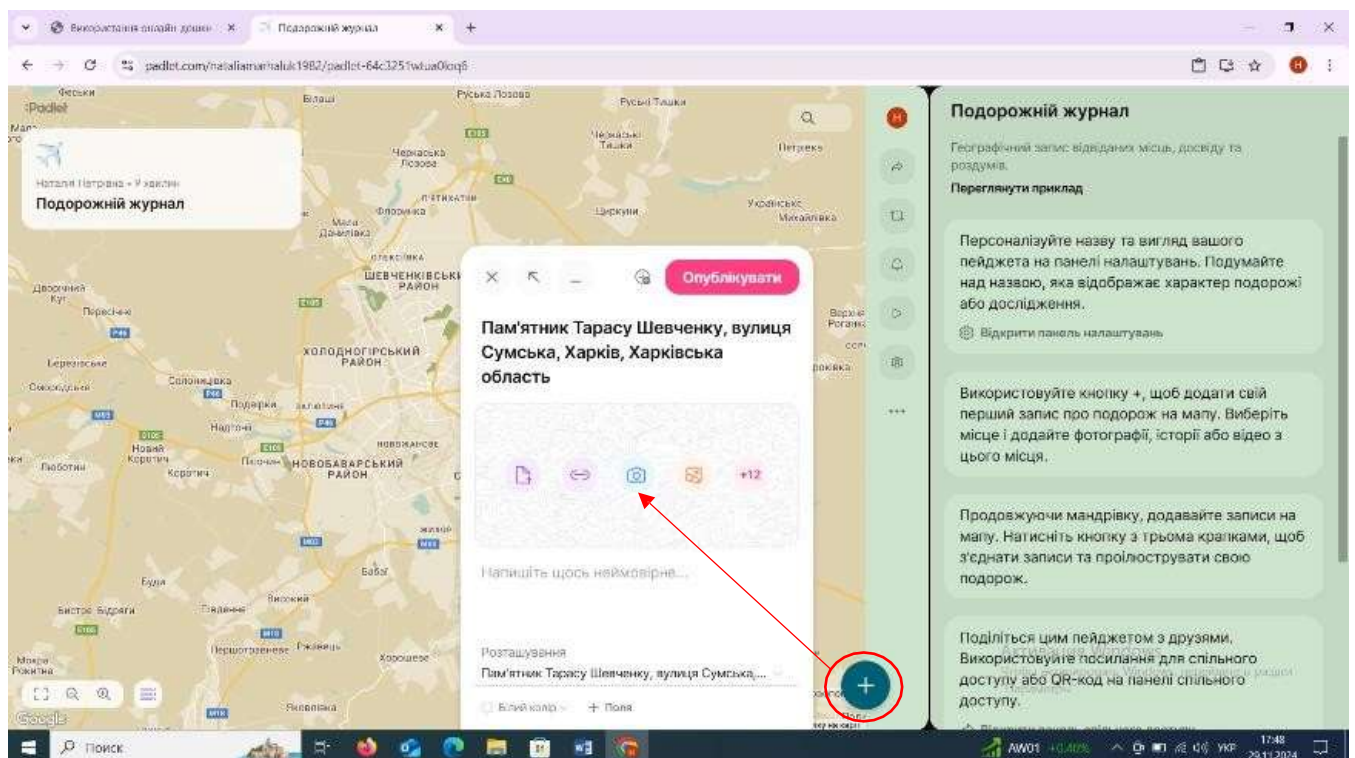

Рис.10.

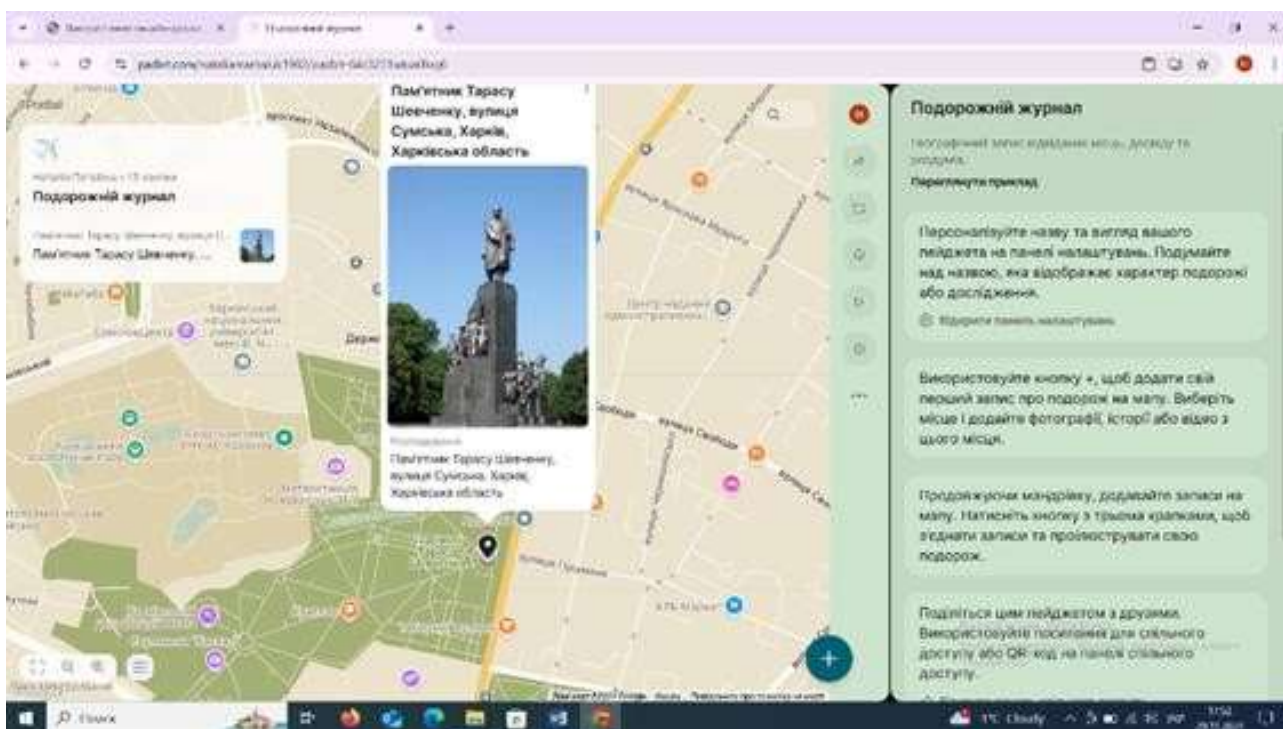

Рис.11.

Допис у Padlet дозволяє крім тексту додавати інші об'єкти: посилання, файли, зображення тощо. Обравши потрібне, використати кнопку «Опублікувати» і отримати результат (Рис.11.).

В «Налаштуваннях» (⚙️ кнопка) налаштування можна змінити назву та опис дошки, обрати шпалери, налаштувати параметри дописів, змінити параметри публікації та співпраці, зберегти результат вашої роботи та поділитися посиланням на неї [9].

[Wordart](#) - це онлайн-генератор хмар слів, який дає змогу легко створювати дивовижні та унікальні хмари слів.

Результати професійної якості можуть бути досягнуті в найкоротші терміни навіть для користувачів без попередніх знань графічного дизайну (Рис.12.).

Хмара слів (хмара тегів, або зважений список) – це візуальне відтворення списку слів, категорій, міток чи ярликів на єдиному спільному зображенні. За допомогою хмар слів можна візуалізувати термінологію з певної теми у більш наочний спосіб. Це сприяє швидкому запам'ятовуванню інформації.

Word Art – багатофункціональний англomовний сервіс для створення хмар слів. Програма створена у 2009 році під назвою Tagul та перейменована у 2017 році. З його допомогою можна створювати яскраві хмари різної форми, які будуть доречними на заняттях краєзнавчих гуртків з будь-якого напрямку.

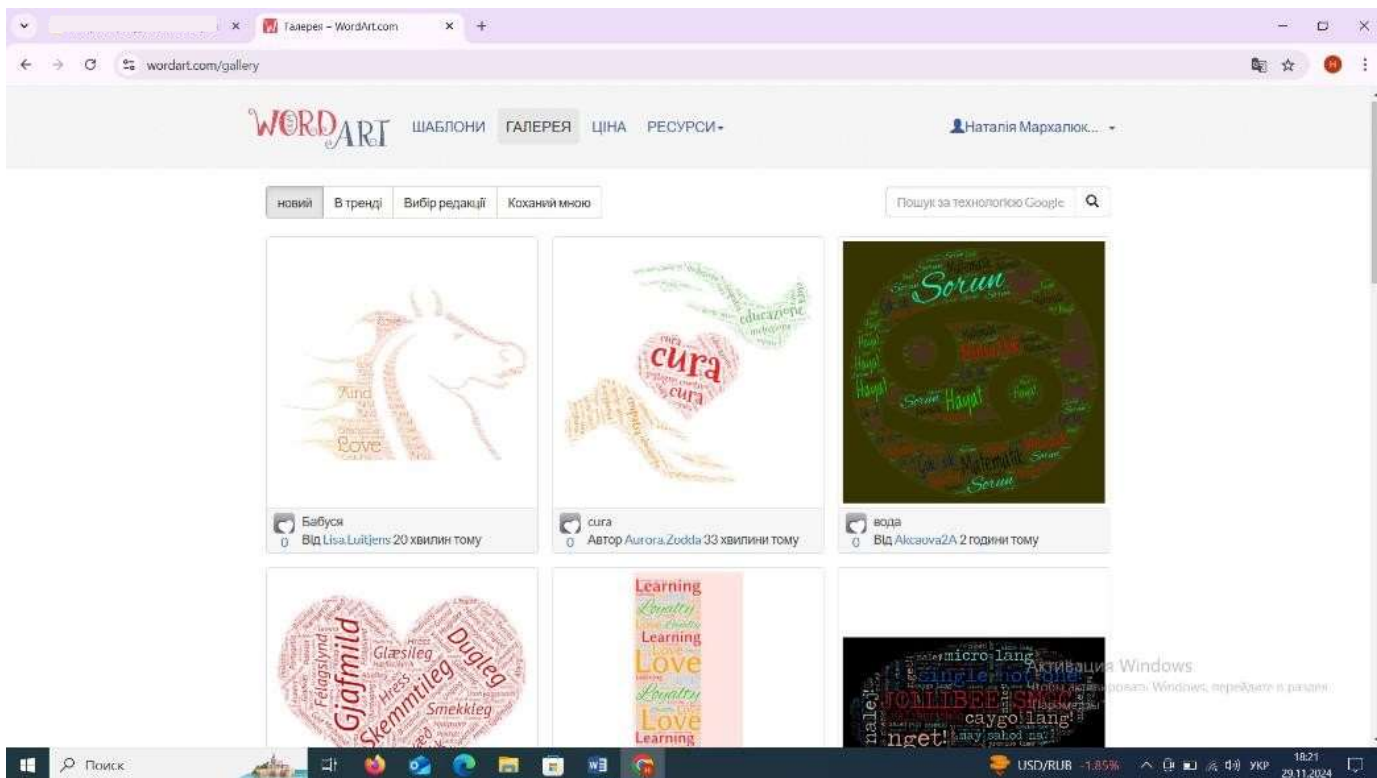

Рис.12.

Особливості користування Word Art:

- для створення хмари текст можна або додати вручну, або за вказаним посиланням;
- розширені налаштування дозволяють змінювати у відображенні хмари ряд параметрів (основну форму, добирати комбінацію з 8 кольорів, шрифти, орієнтування слів, колір фону тощо);
- можливість відображення певних слів виключно обраним кольором;
- безкоштовне скачування зображень у форматі jpg чи png (скачування векторного зображення платне) [10].

Для роботи у Word Art спочатку потрібно зареєструватися натиснувши кнопку SIGN UP або зайти на сайт за допомогою свого акаунту фейсбук, гугол, твітер. На екрані після реєстрації буде відображатись ваш профіль. Після реєстрації нажимаємо клавішу Create – конструктор і переходимо до створення хмаринки слів (Рис.13.).

Меню буде знаходитись зліва, перший пункт слова – WORDS, слова ви можете імпортувати натиснувши на слово «Import», ви можете їх додавати - +Add, або прибрати через кнопку – Remove, а також вводити самостійно. «Clear» внизу або вверху з правої сторони означає видалити слова. З правої сторони у нас буде відображатися наша хмаринка. Кнопка візуалізувати «Visualise» буде застосовувати всі зміни до хмаринки слів, яку ми створимо.

Додаємо слова, які потрібні, в стовпчик. В кожному слові ми можемо змінити колір, шрифт, розмір, щоб все зберіглося потрібно застосувати кнопку «Visualise» (Рис.14.).

Log in

Username or Email

Password

Forgot password?

Remember me

Log in with Facebook

Log in with Google

Log in with Twitter

Рис.13.

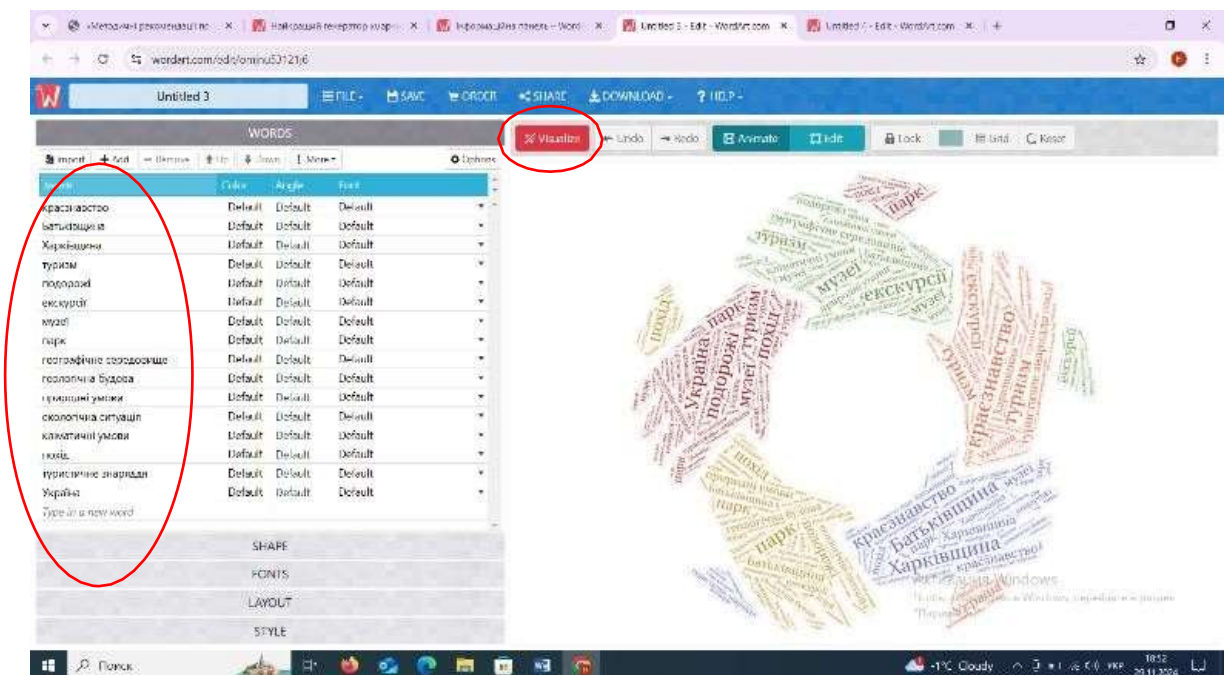

Рис.14.

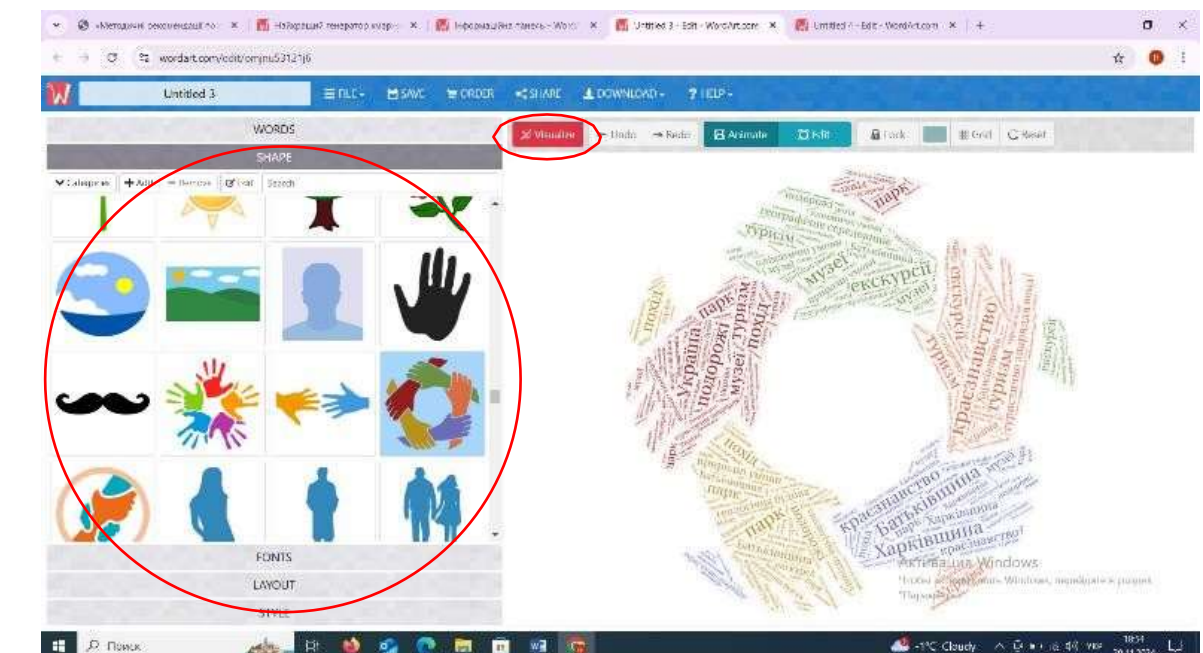

Рис.15.

Особливістю програми є можливість створення хмаринки різних форм, які можна самостійно вибрати натиснувши кнопку «SHAPES» і застосувати – «Visualise» (Рис.15.). <https://wordart.com/omjnu53121j6/untitled-3> - приклад роботи автора.

[iLoveIMG](#) - це простий безкоштовний онлайн-редактор зображень. Він надає прості та водночас якісні інструменти для ефективного редагування зображень — усі в одному місці.

Що саме пропонує даний сервіс? (Рис.16.)

Оптимізувати зображення використовуємо інструменти:

- «Стиснути зображення», тобто можна стиснути JPG, PNG або GIF із найкращою якістю та ступенем стиснення. Зменшити розмір зображень, щоб їх було легко поширити.
- «Збільшити зображення», тобто можна збільшити розмір своїх зображень одночасно з розширенням. Робити це можна з JPG, PNG-картинками, не втрачаючи візуальну якість.
- «Прибрати фон» - швидко і легко можна виявити та вирізати об'єкт з високою точністю та якістю, прибравши зайвий фон на зображенні.

Створити щось нове і цікаве можна за допомогою наступних інструментів iLoveIMG:

- «Зробити мем» - легко додавати підписи до популярних зображень, завантажених з інтернету, або використовувати свої, додаючи підписи для оригінальних мемів.

- «Редагувати фото» передбачає доповнення зображення за допомогою тексту, ефектів, рамок або наліпок.

Змінити зображення можна з допомогою наступних інструментів:

- «Змінити розмір зображення» - змінити розмір JPG, PNG, SVG або GIF, вказавши нові висоту і ширину у пікселях. Можлива зміна розміру картинок пакетно.
- «Обрізати зображення» - обрізати JPG, PNG або GIF, вказавши новий розмір у пікселях. Обріжте зображення для обкладинок, заголовків або зробіть ідеальні пропорції для друку.
- «Повернути зображення» - можливість повертати зображення тільки у ландшафтній або альбомній орієнтації.

Перетворити зображення:

- «Перетворити в JPG» - можливість перетворювати PNG, GIF, TIF, PSD, SVG, WEBP або RAW на формат JPG. Перетворюйте одночасно декілька зображень на JPG онлайн.
- «Перетворити з JPG» - перетворюйте JPG на PNG або GIF. За раз можна перетворити багато JPG на інші зображення онлайн.
- «HTML на зображення» - даний конвертер надає можливість перетворювати веб-сторінки на JPG або SVG зі збереженням пропорцій.

Безпека ваших зображень/фото:

- «Зображення з водяним знаком» - для збереження вашого авторства, можна додати картинки чи написи, задавши їм прозорості та положення і тим самим захистивши від небажаного використання іншими користувачами.
- «Розмити обличчя» - для приховування певної інформації на фото, можна розмивати потрібні об'єкти на зображенні (обличчя, адресу чи номерні знаки).

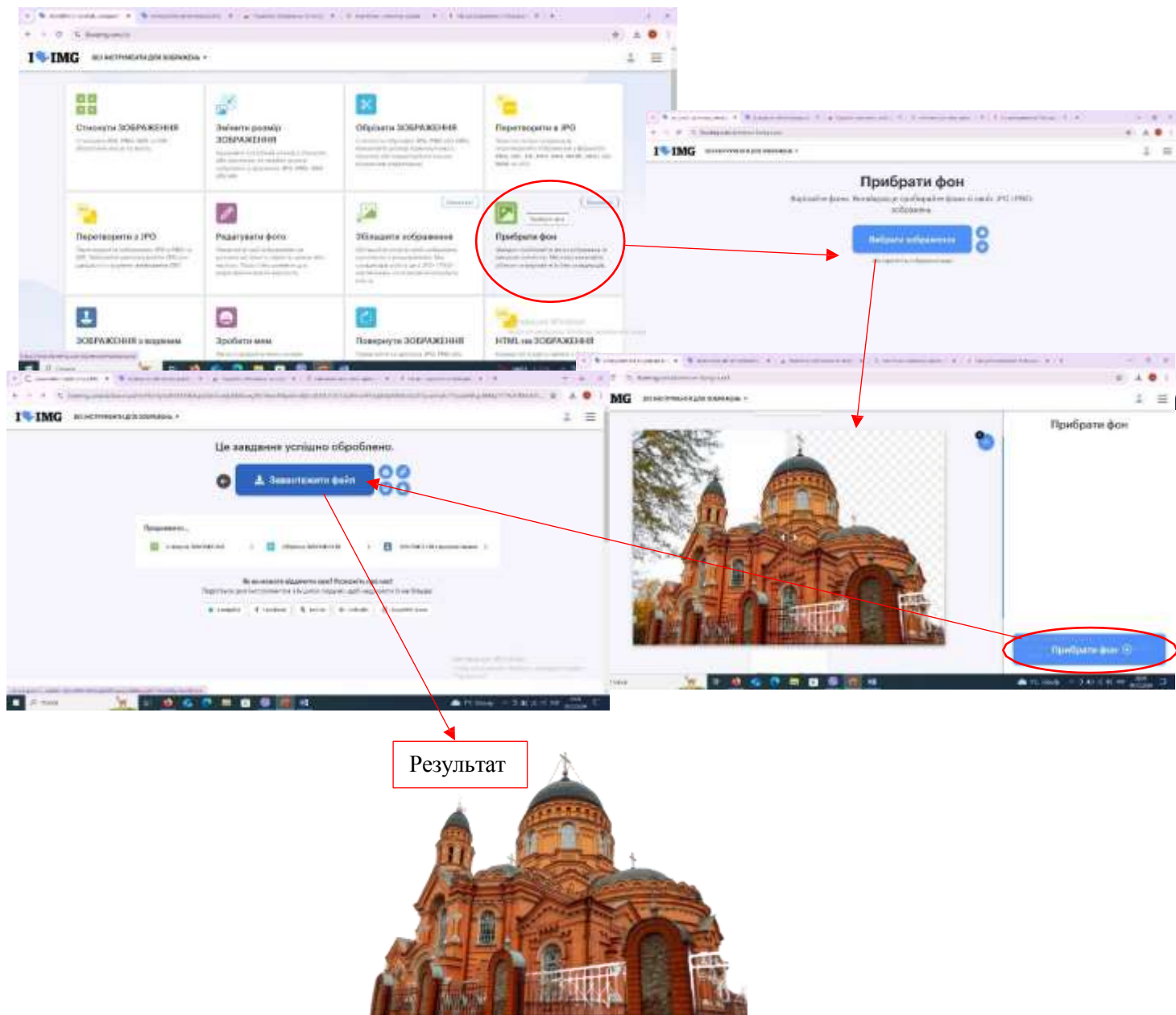

Рис.16.

2.1.2. Сучасні програми для створення інтерактивних вправ.

[LearningApps.org](https://www.learningapps.org/) є сервісом для підтримки процесів навчання та викладання за допомогою невеликих інтерактивних модулів. Ці модулі можуть використовуватись безпосередньо як освітні ресурси або для самостійної роботи. Метою роботи є створити загальнодоступну бібліотеку незалежних блоків, придатних для повторного використання та змін. Блоки

(вони називаються Вправами) не включені в жодні конкретні сценарії чи програми, тому вони не розглядаються як цілісні заняття чи завдання, натомість їх можна використати у будь-якому доречному методичному сценарії [11].

Сервіс є безкоштовним, тому може бути доступним для будь-кого, бажаючого створювати цікаві та інтерактивні заняття, доступні і дітям з ООП.

У даній програмі можна зареєструватися і створювати свої цікаві вправи створивши власну колекцію, адаптовану саме під гурткову освітню діяльність.

Сервіс працює на декількох мовах, зараз українську мову додано до переліку мов інтерфейсу сервісу: перекладені загальні текстові рядки та всі рядки, що стосуються різноманітних вправ. Вправу можна запозичити з будь-якого мовного середовища і переробити під український варіант або ж використовувати мовою оригінала.

Кожен із ресурсів можна використати на своєму занятті, змінити під власні потреби, розробити схожий чи зовсім інший навчальний модуль, його можна зберігати у власному «кабінеті», створивши свій акаунт в даному онлайн-середовищі. Для цього потрібно всього лише уважно заповнити всі поля реєстраційної форми і потім зайти під своїм створеним акаунтом. Бажано вказувати свої дійсні дані аби потім вашим вихованцям і колегам було зрозуміло, що це ваша авторська робота (автори робіт відображаються на посиланні на вправу).

Перш ніж розпочати створення власних інтерактивних завдань з колекції шаблонів, пропонованих сайтом, раджу познайомитися з галереєю сервісу. Для цього натисніть «Перегляд вправ», виберіть навчальний предмет і ознайомтеся з роботами колег: обираємо в полі "Категорія" необхідну предметну галузь (ці галузі вказують автори при створенні вправи) (Рис.17.).

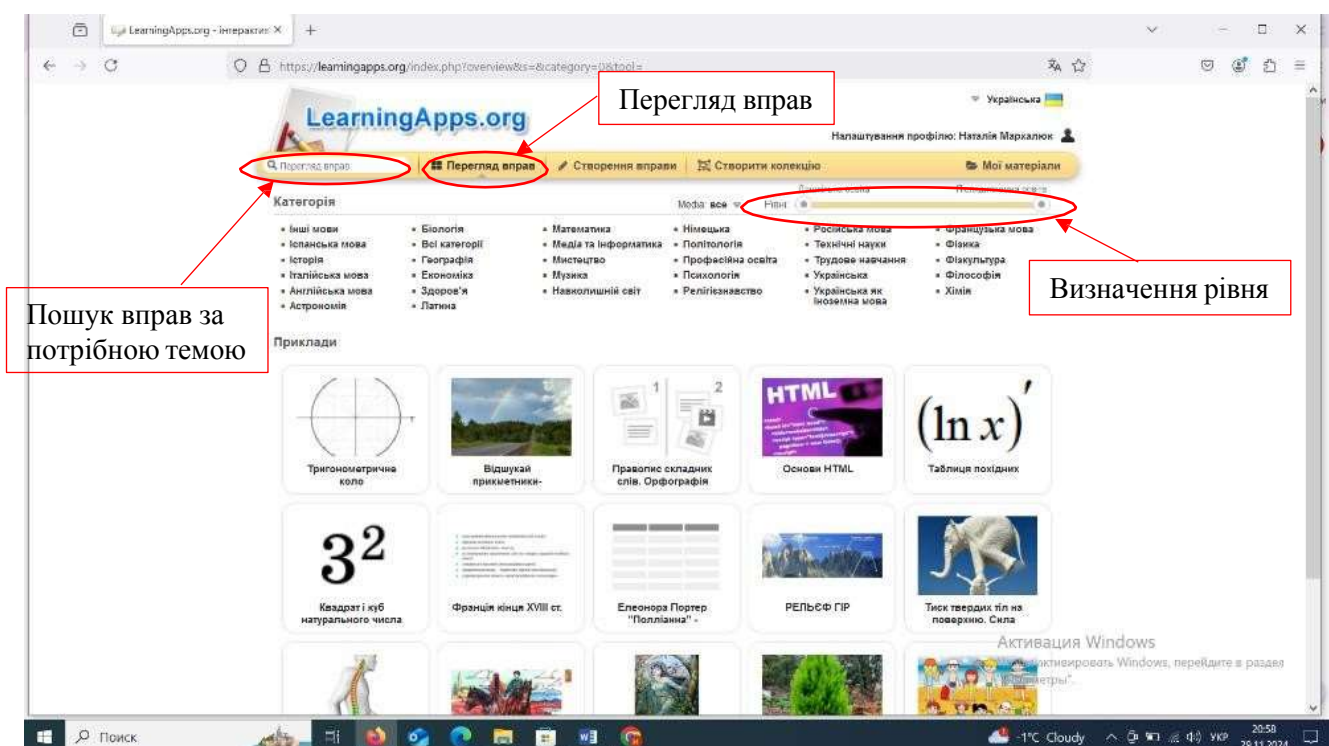

Рис.17.

Пошук потрібної вправи можна звузити за допомогою визначення рівня - від дошкільної освіти до післядипломної освіти за допомогою переміщення пікселя і з допомогою відповідного поля (Рис.17.).

У розкритому переліку вправ обираємо ту, що зацікавила, клікнувши по її назві.

З допомогою даного сервісу, клікнувши на кнопку «Створення вправи» можна створювати різноманітні вправи: кросворди і пазли, таблиці відповідностей і вікторини, сканворди і завдання на упорядкування (Рис.18.).

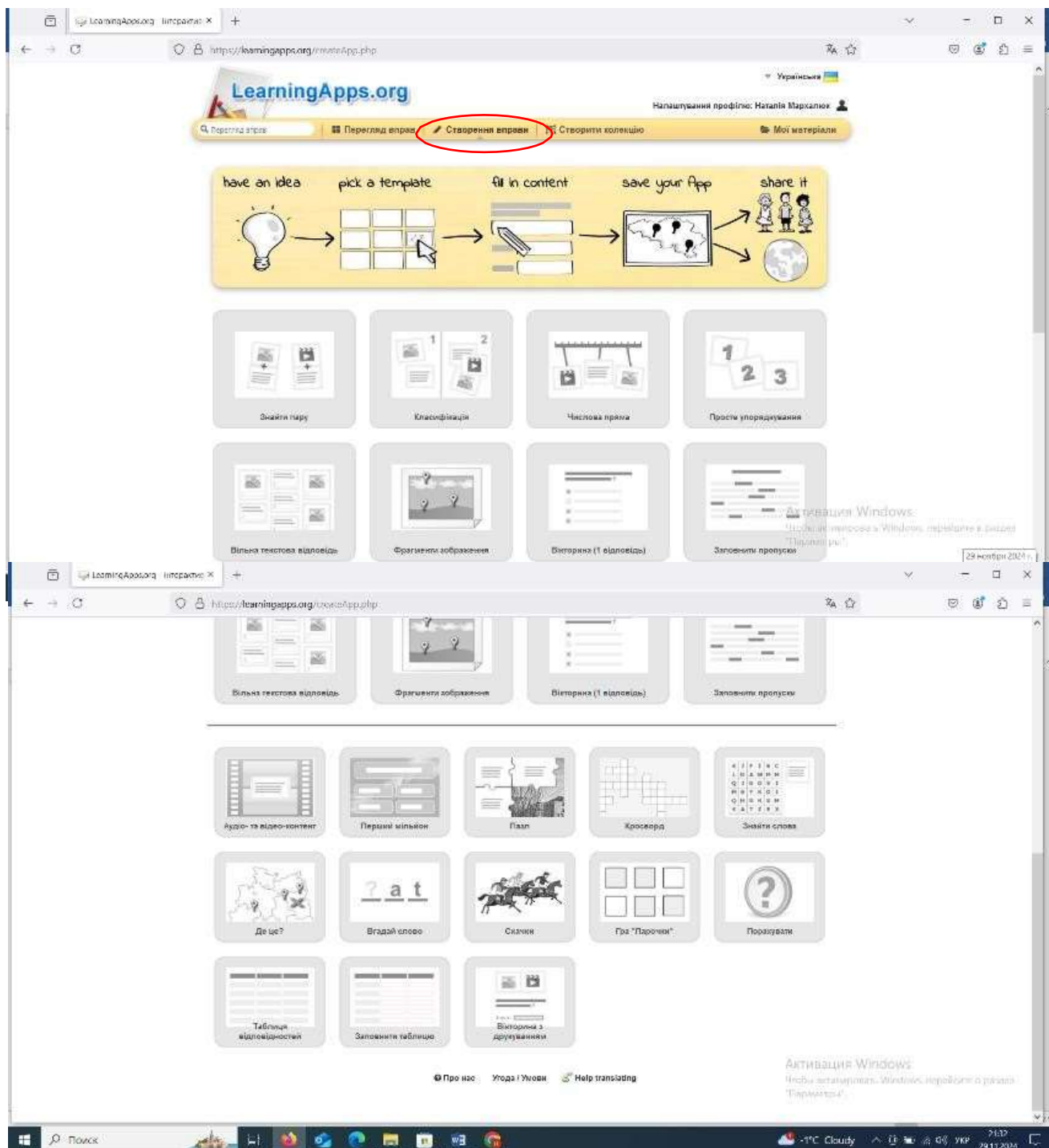

Рис.18.

У вправах можна додавати текст, зображення, звук, відео. Вибравши інтерактивне завдання, що вас зацікавило, ви можете створити аналогічне,

натиснувши на кнопку «Створити схожу вправу». Якщо вправа вас повністю влаштовує і не потребує редагування достатньо клацнути по кнопці «закласти у «Моїх вправах» (Рис.19).

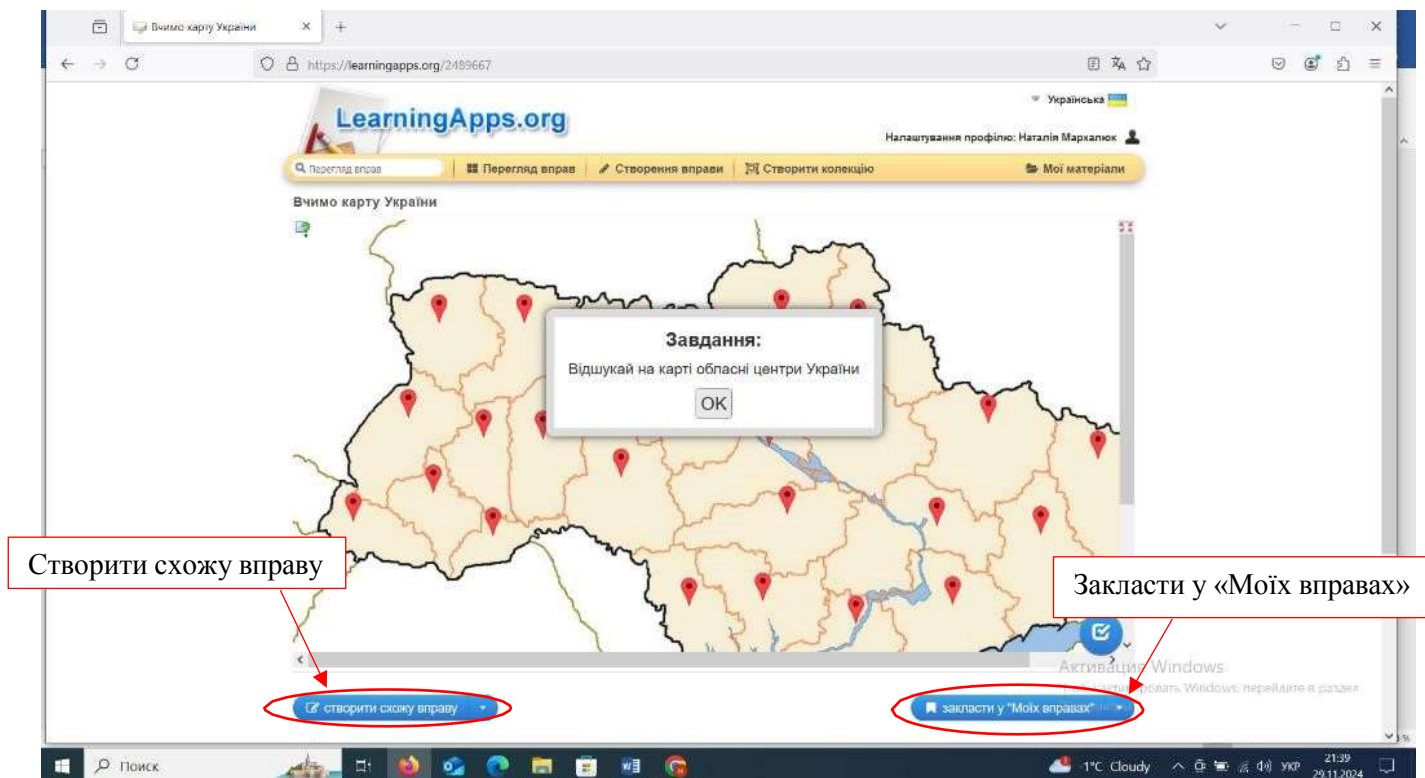

Рис.19.

Посилання на демонстрацію вправи можна подавати у двох режимах: звичайному (з відображенням вікна LearningApps) та у повноекранному режимі (вікно вправи розгортається на весь екран автоматично).

Приклади інтерактивних вправ, створених для краєзнавчого гуртка автором, можна знайти за посиланням:

1. <https://learningapps.org/watch?v=pgvrzbud524>

2. <https://learningapps.org/user/User15084216>

Завдання:
Назвіть прізвища видатних постатей міста Харкова

OK

3. <https://learningapps.org/display?v=p92z2cy6524>

Завдання:
З'єднайте назву пам'ятки з її зображенням

OK

Центральний парк культури та відпочинку

Национальний літературно-меморіальний музей Г. С.

Слівочі т

Свято-Вознесенський кафедральний собор

Свято-Говіщенський кафедральний собор

Парк

Пам'ятка за державного чинення

Альтанка-фонтан «Дзеркальний (Скляний) струмінь»

Свято-Успенський собор

Пархонівський історико-художній музей імені Панаса Федоровича Луньова

Сад імені Тараса Шевченка

Свято-Розівський чоловічий монастир

Комплекс «Обицький яр»

Гора Кременець

4. <https://learningapps.org/display?v=prsuvg9u324>

Облаштування бівуаку

Player1
Бали: 0

Комп'ютер
Бали: 0

Питання 1 з 7

OK

5. <https://learningapps.org/display?v=pkz4gdi324>

LearningApps.org

Українська

Налаштування профілю: Наталія Маркалюк

Перегляд вправ | Переслід вправ | Створення вправ | Створити колекцію | Мої матеріали

Вивчаємо адміністративну карту Харківської області!

Player1
Бали: 0

Комп'ютер
Бали: 0

Питання 1 з 7

Харківській

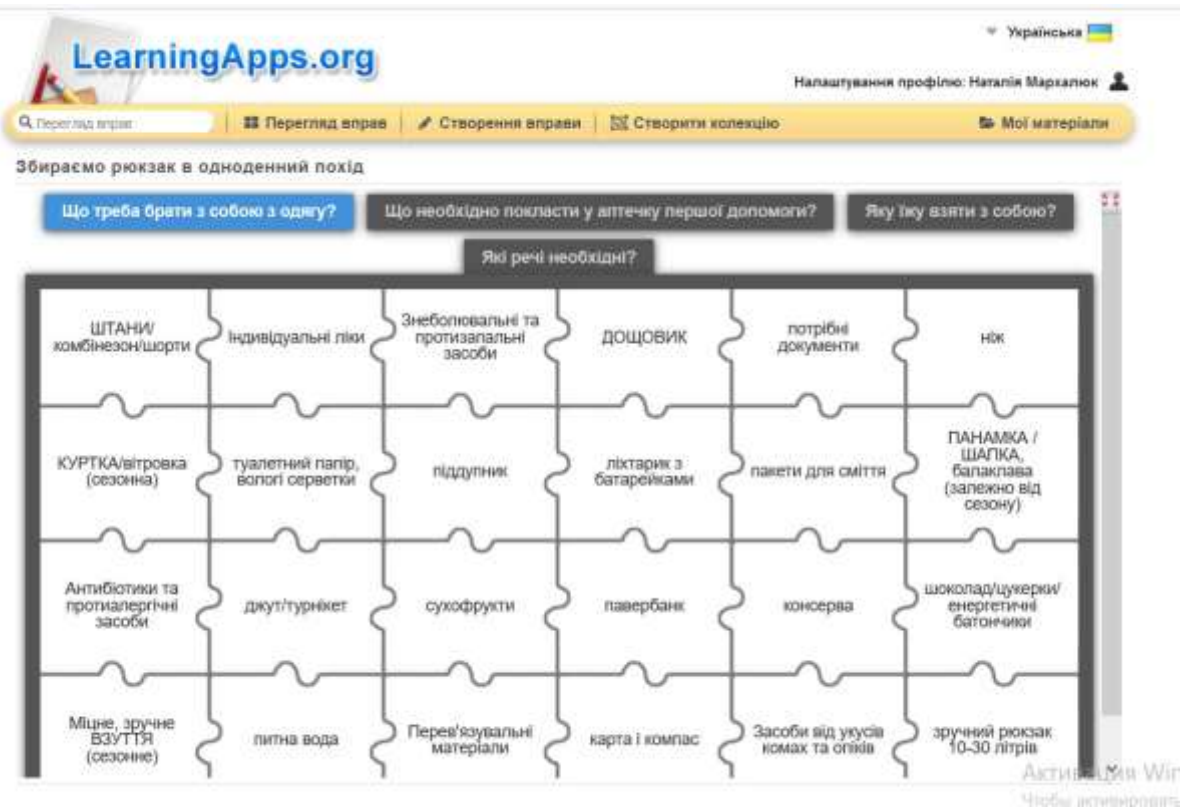
Вводять такі громади: Нововодолянська, Дергачівська, Малодніпровська, Липецька, Переуїнівська, Харківська, Вільківська, Роганська, Писочинська, Мерезинська, Люботинська, Белодніська, Соловйівська

OK

Почалась гра між Player1 і Комп'ютер

Показати чат

6. <https://learningapps.org/display?v=pc2zs9a9324>

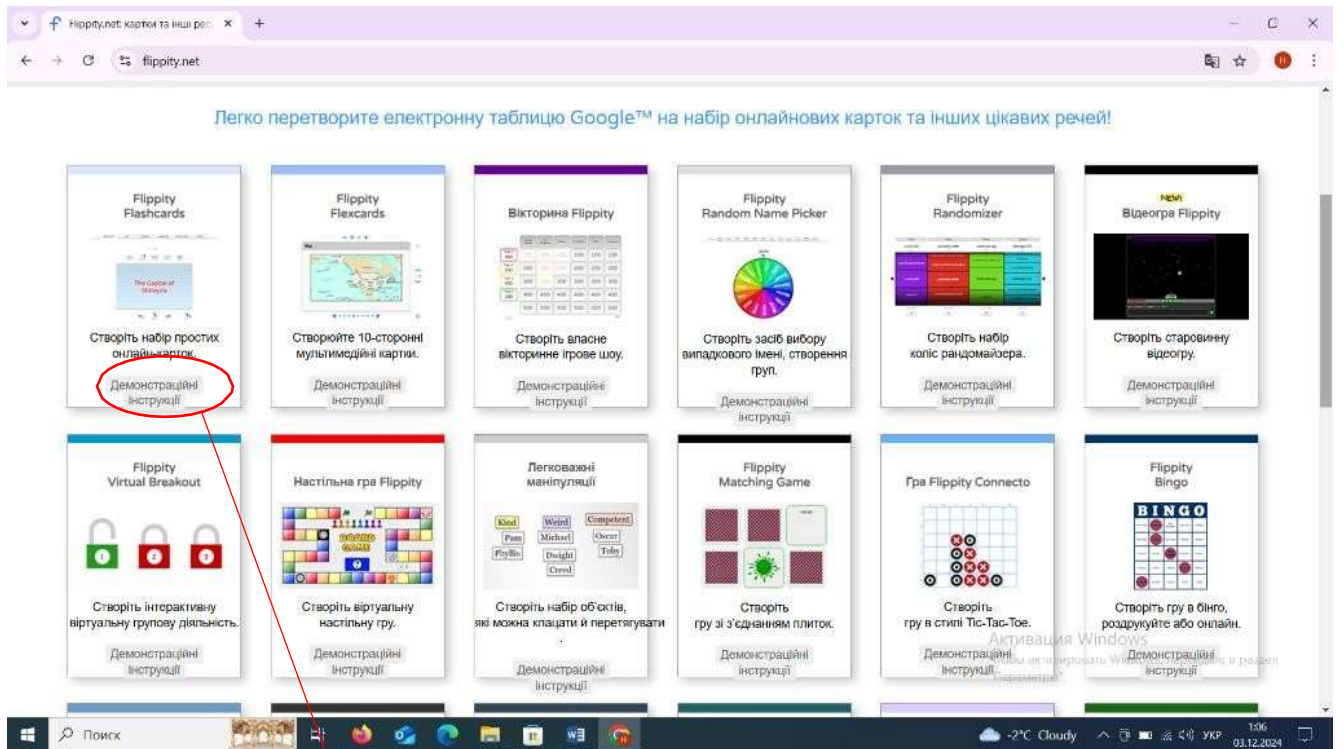

[flippity](#) - це доповнення до Google Таблиць, сервіс, за допомогою якого можна створювати різноманітні інтерактивні вправи для навчання. Він безкоштовний, інтерфейс англomовний, реєстрації не потрібно, деякі вправи можна роздруковувати.

Шаблони Google Sheets від Flippity дозволяють створювати інтерактивні навчальні матеріали, такі як: флеш-картки, вікторини, інтерактивні терміни, тести швидкості набору тексту, орфографічні тести, хмари слів, пошук слова, створення сертифікатів.

У роботі з flippity цікавим є те, що для кожної вправи існує своя інструкція, але є загальний принцип роботи. Тобто, у будь якої вправи, яку ви хочете створити, потрібно клікнути на посилання «Instructions», де покроково пояснено алгоритм дій при виконанні тієї чи іншої вправи (Рис.20.).

Flippity – це не найпростіший інструмент для створення інтерактивних вправ, але деякі його вправи вартують того, щоб спробувати. Якщо сервіс використовувати колективно, то легко можна поповнити колекцію, яку зможуть використовувати інші [12].

Таблиці Google

Крок 1: змініть шаблон Google Sheet

- Зробіть копію цього шаблону . (Вам потрібно буде вийти за допомогою свого облікового запису Google.)
- Відредагуйте текст **Side1** і **Side2** : Введіть скільки завгодно термінів.
 - Виберіть червоний , помаранчевий , жовтий , зелений , синій , фіолетовий , рожевий , коричневий і сірий для карток і кольори тексту. Залиште параметри кольору порожніми для чорного тексту на білих картках.
- Назвіть свій набір карток, змінивши назву аркуша (внизу).
- **Не роздавайте клітинки з синім фоном.**

Крок 2. Опублікуйте свою електронну таблицю

- Перейдіть до «Файл» , «Поділитися» , «Опублікувати в Інтернеті» , а потім натисніть «Опублікувати»
- Скопіюйте посилання, згенероване в діалоговому вікні «Опублікувати в Інтернеті» (воно з'явиться на кроці 3).

Крок 3. Отримайте посилання на Flippity.net

- Клацніть на вкладці **Отримати посилання тут шаблону** (внизу).
- Вставте посилання, скопійоване на кроці 2, у клітинку A3.
- Клацніть посилання, яке з'явиться в комірці A5, щоб перейти до карток Flippity.net.

Крок 4: Додайте в закладки та поділіться

- Додайте сторінку в закладки, щоб швидко знайти її знову.
- Поділіться посиланням Flippity.net з усіма, хто хоче переглянути ваші картки.

Рис.20.

Як приклад, роботи автора: <https://flippity.net/rp.php?> (за допомогою колеса обираємо місто для віртуальної подорожі)

<https://flippity.net/ma.php> (сортуємо корисні копалини за походженням)

Приклади роботи автора створення інтерактивних вправ у сервісах [wordwall](http://wordwall.net), Jigsaw Planet, та rebus1.com:

<https://wordwall.net/uk/resource/82889185>

<https://wordwall.net/uk/resource/82894302/>

4:31 Торкніться прихованого слова

І Г С Н І Г О М І Р І
Г І К Б Б С Ж М Ш О Б
А Г Г Д М Я С Р Т П А
Н Р К О М Й Е А Е А Р
Е О Щ Н В Г М К Р Д О
М М Ь А Ю Ь Є К М О М
О Е Р Л І І Ю Щ О М Е
М Т Ф К Ш И Ш М М І Т
Е Р Р О І А Ц Г Е Р Р
Т З Ь Щ Л Щ І Ф Т П Ж
Р Я Е Т Ф Н З Щ Р Л Ш

Триває
Відео
Триває

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в «Параметры»

ЗСЫ
Macuri

25% 50% 75% 100% X

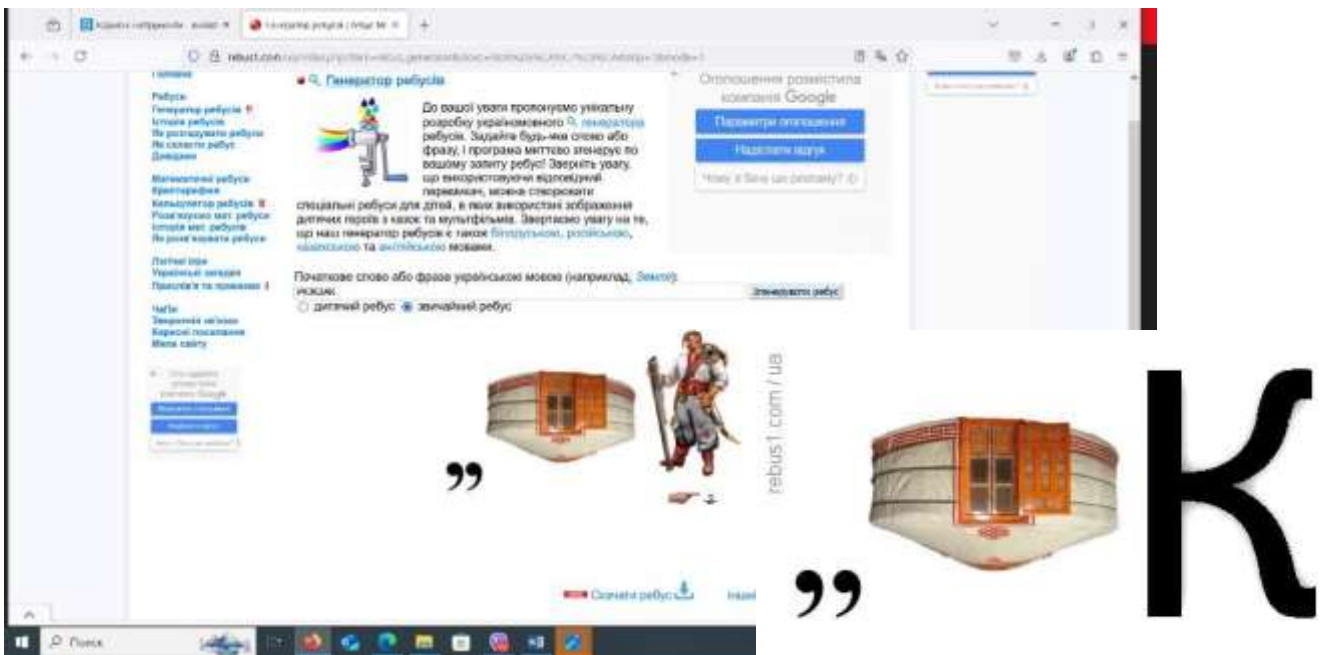
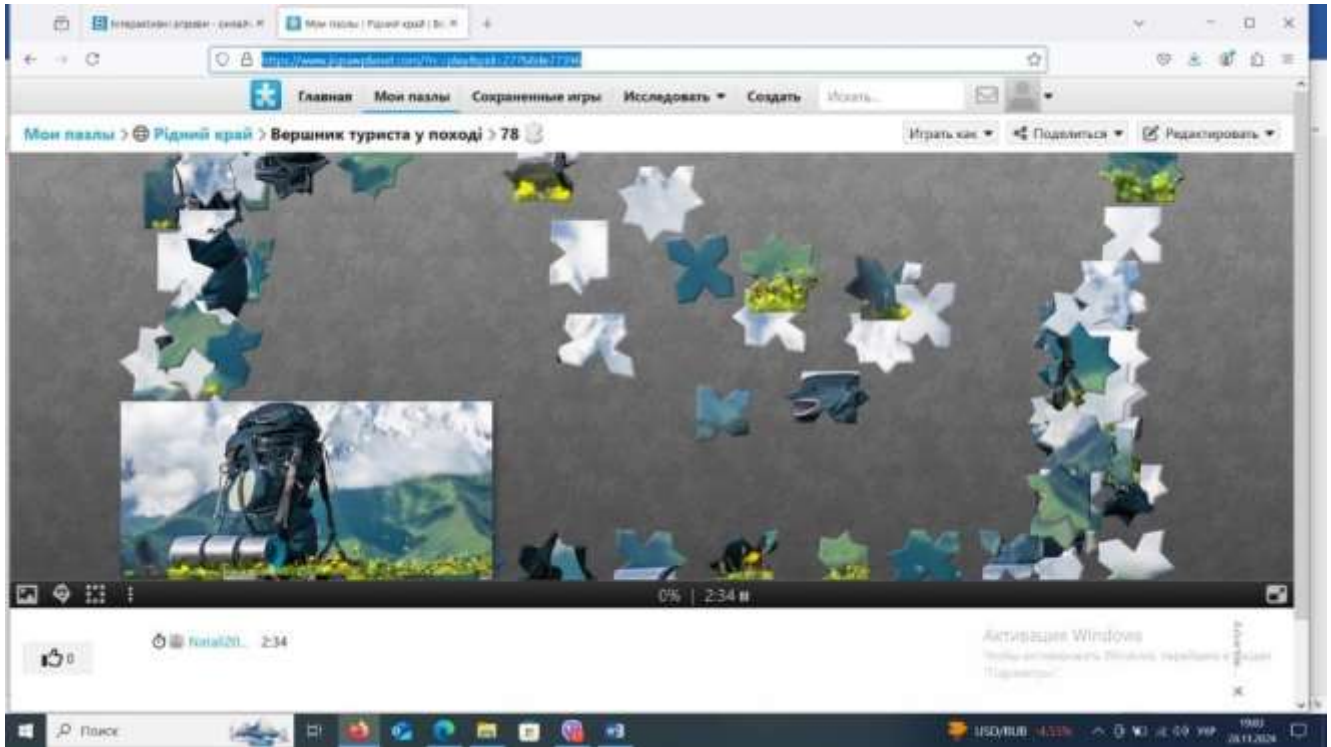
ХА ОБЛАСТЬ

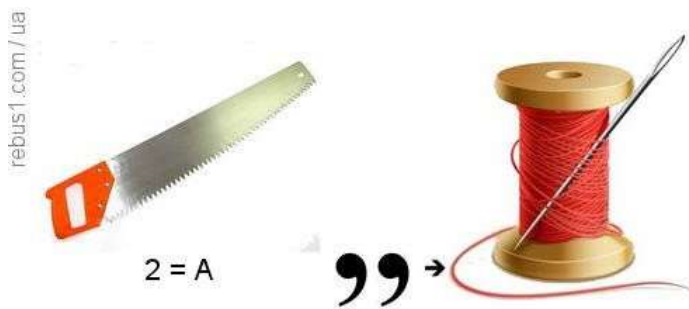
ХАРКІВ

Активация Windows
Чтобы активировать Windows, перейдите в «Параметры»

ЗСЫ
Macuri

0% | 1:54

2.1.3. *Інтернет-ресурси, за допомогою яких можна віртуально подорожувати, відвідувати музеї, дивитися цікаві пізнавальні 3D відео.*

[YouTube](https://www.youtube.com) - це платформа для обміну відеоматеріалами, яка дозволяє користувачам створювати, завантажувати та переглядати відео. Це одна з найпопулярніших і найбільших платформ в Інтернеті. За оцінками, відвідувачі YouTube переглядають близько 6 мільярдів годин відео щомісяця. Фактично, YouTube є другою за величиною пошуковою системою у світі, після Google. Це американський сайт зі штаб-квартирою в Сан-Бруно, штат Каліфорнія. Сервіс, заснований у лютому 2005 року Стівом Ченом та Джаведом Карімом, був придбаний компанією Google у жовтні 2006 року [13].

Наразі вчителі неабияк активно використовують у своїй роботі YouTube – записують відео-уроки, пояснення до виконання вправ і домашніх завдань, або для побудови цікавого уроку. Дана платформа є надійним та незамінним помічником і в закладах позашкільної освіти в умовах дистанційного та змішаного навчання, особливо при наявності вихованців з ООП.

Правильно підібране відео допоможе внести свіжу нотку при вивченні нового матеріалу, а особливо у випадку недосяжності того чи іншого об'єкту вивчення, дослідження чи ознайомлення під час гурткових занять.

Найбільш ефективною формою національно-патріотичного виховання і любові до рідного краю є краєзнавство, екскурсії та подорожі рідною землею, відвідування культурно-освітніх та науково-дослідних закладів, які зберігають пам'ятки природи, матеріальну і духовну культуру, надбання національної і

світової історико-культурної спадщини. Тому в умовах дистанційної освіти, у вихованні нашого майбутнього незамінними є віртуальні подорожі та екскурсії.

На просторах YouTube-каналу пропонується безліч цікавих і корисних відео-подорожей та екскурсій, відзнятих як професіоналами, там і любителями подорожей – варто лише уважніше підібрати відповідний контент і у вас вийде закохати своїх вихованців у подорожі не виходячи з приміщення. Звичайно, це не те, що поїхати і все побачити на власні очі, відчути атмосферу старовинних українських замків чи насолодитися природою рідної Харківщини, але, на жаль, такі наші реалії. Та слід знаходити позитивні сторони і давати дітям усе найкраще – по-перше, надію у краще та вільне майбутнє, а по-друге, можливість побачити те, що в реальному часі зайняло б більше часу і витрат.

Крім того, для загального розвитку вихованців цікавим буде знайомство не лише з рідним краєм, але й іншими країнами та їх музеями.

Пропонуємо скористатися цікавими відео за посиланнями:

- https://youtu.be/9SgGvMZ_yLI?si=Oaj1V77_vDkLNSMv (Цікаві факти про області України);
- https://youtu.be/bArFrcOteQY?si=laIdqlCGI-bqP_88 (Краснокутський дендропарк – перлина Харківщини);
- https://youtu.be/E05cuWGrYmI?si=o9D0_-ogZh73SOi7 (Онлайн екскурсія «Сім чудес Харкова»);
- https://www.youtube.com/playlist?list=PLQCyRQrwH3XXCpFl4dVqjU7Pf6uy_kcEc (Подорожі Україною);
- <https://life.liga.net/rozvagy/article/pyat-ukrainoyazychnyh-youtube-kanalov-o-puteshestviyah-kotorye-stoit-posmotret> (П'ять україномовних YouTube-каналів про подорожі, які варто глянути. Мандрівки Україною, горами, закинутими селами, далекими країнами і все українською мовою);
- <https://youtu.be/YE2dGHes6XE?si=MCexNnG2n4wEO6Nu> (Подорожуй Першим! Харків. Частина перша);
- https://youtu.be/d0FawER7umM?si=XkjZGCvH_yDIJeo2 (Українські озера, які вражають. Найзагадковіші озера України.);
- <https://www.youtube.com/playlist?list=PLx6TYI2fwYAePyMOu-T33A9P2IXDa6b5d> (Мандруй Україною з Дмитром Комаровим);
- https://youtu.be/vLnIY8D-MA0?si=MxfkCSTIexi_qpjF (Харківський Голлівуд. Які фільми знімали в нашому місті)
- https://www.youtube.com/playlist?list=PLzg4Ge9VHZExnu_Xd7xOMvt_rHNPJCNC8 (Українські палаци. Золота доба);
- https://www.youtube.com/playlist?list=PLf7WNRsk3qtZd_K5O1E55oA7YJm4OiFH (Українські палаци. 2 сезон).

Ці і багато інших відео-подорожей можна використовувати на заняттях гуртків з дітьми аби, не зважаючи ні на що, прищепити їм любов до найкращого, найріднішого, найдивовижнішого краю на планеті – до Батьківщини.

Ще YouTube-канал можна використовувати на заняттях в нестандартному форматі. Діти це люблять такі форми роботи, а тому ідея попрацювати з YouTube теж припаде їм до душі. Наприклад, запропонуйте вихованцям виконати невеличкий квест: дайте посилання на певне відео з навчальним змістом, після перегляду якого вони мають відповісти на декілька запитань у форматі тесту чи вікторини (які можна створити в одному з сервісів, що описані вище), а вже потім діти отримають посилання на наступне завдання.

Відео набуває нових значень та функцій. Його можна використовувати не лише для розваги чи відпочинку, не лише для освіти та отримання нових знань. Відео може надихнути на нові звершення, допомогти повністю змінити стиль викладання, додати родзинку до занять гуртків чи просто допомогти розслабитися під час складного періоду.

<https://nibu.kyiv.ua/virttour/museum/> – сайт Національної історичної бібліотеки України, Всеукраїнського депозитарію історичної літератури та методичного центру в галузі історико-краєзнавчої бібліотечної діяльності і наукової бібліографії з історії України. Фонд Бібліотеки складає понад 700 000 одиниць зберігання.

Літопис Національної історичної бібліотеки України (НІБУ) починається з часу її заснування – 4 вересня 1939 року, коли Народний Комісар освіти УРСР видав Наказ № 4740 «Про організацію Державної історичної бібліотеки» на виконання постанови РНК УРСР від 11.07.1939р. № 720.

Сайт бібліотеки має неабияку кількість історико-краєзнавчої інформації, корисної та цікавої для світогляду допитливого підлітка, а також цікаві, та пізнавальні віртуальні екскурсії музеями України та світу [14] (Рис.21.).

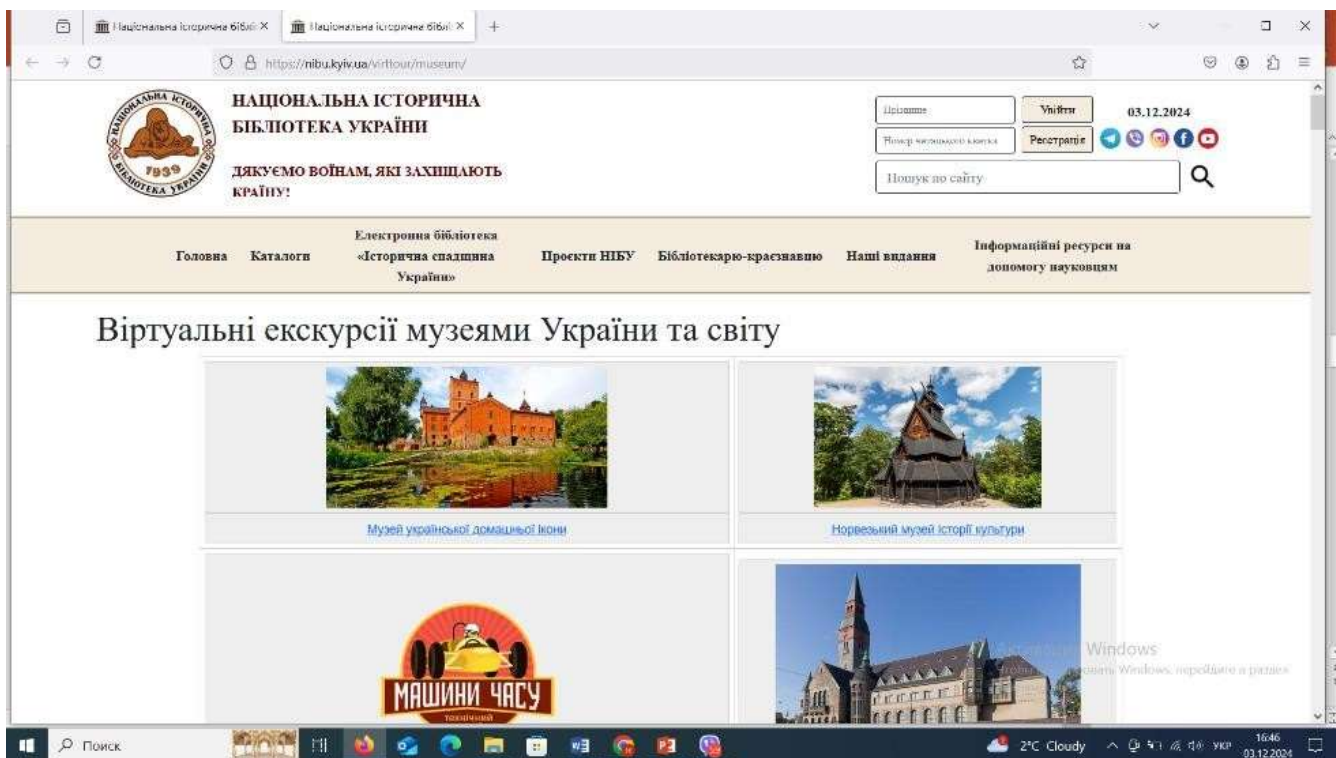

Рис.21.

tourcenter.kh.ua – сайт обласного комунального закладу «Харківський організаційно-методичний центр туризму» Департаменту культури і туризму Харківської обласної військової адміністрації.

Сайт пропонує багато послуг з туризму, серед яких корисними та цікавими для наших вихованців будуть віртуальні мандрівки 3D Харківщиною, а також статті про Харківщину (Рис.22.).

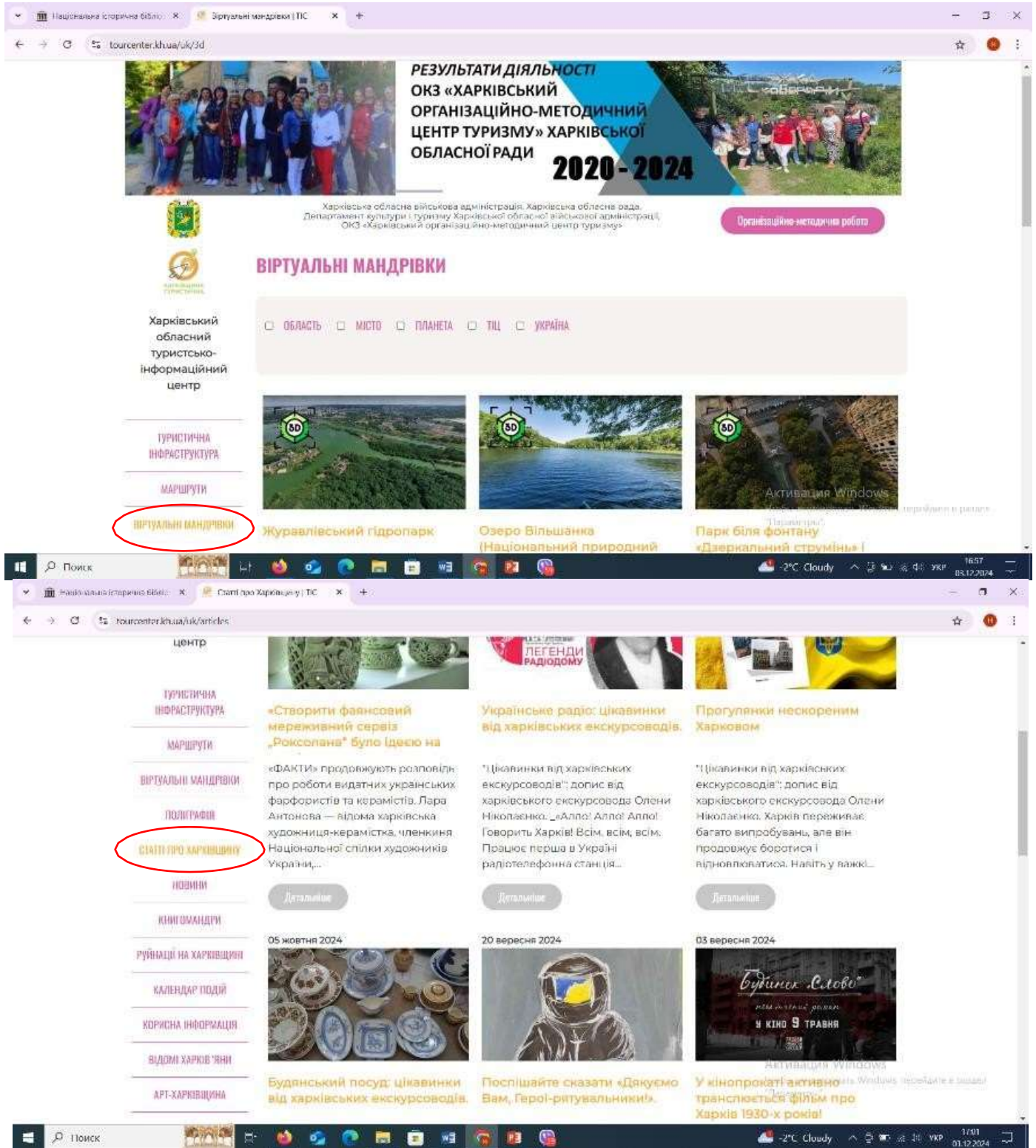

Рис.22.

museums.authenticukraine.com.ua/ - сайт «Музеї України просто неба» — це яскравий приклад цифрових можливостей для збереження культурної спадщини.

Міністерство культури, молоді та спорту України за підтримки Google Україна працює над створенням віртуального культурного простору, що надає нам можливість віртуально подорожувати і пізнавати рідну країну.

Було оцифровано сім музеїв в різних регіонах України і створено даний сайт, де можна здійснити віртуальну подорож, дізнатися більше про народну архітектуру і побут, відчувати всю самобутність української культури. 3D-тури всіх музеїв також доступні в режимі Street View на Картах Google. Проект є частиною кампанії "Автентична Україна".

3D-тури музеями просто неба представляють історію життя в різних регіонах України, зокрема, унікальні колекції етнографічних та архітектурних об'єктів з усіх регіонів України, датованих XV-XIX століттями. Список музеїв в рамках проекту складається з: Національний музей народної архітектури та побуту України (Пирогів), Музей народної архітектури і побуту у Львові "Шевченківський гай" (Львів), Музей народної архітектури та побуту Середньої Наддніпрянщини (Переяслав-Хмельницький), Закарпатський музей народної архітектури та побуту (Ужгород), Центр народознавства "Мамаєва Слобода" (Київ), Запорізька Січ - Національний заповідник "Хортиця" (Запоріжжя), Резиденція Богдана Хмельницького (Чигирин) [15] (Рис.23.).

Щоб почати віртуальну подорож, потрібно вибрати на карті один із семи музеїв, і за допомогою зручної навігації і голосового супроводу трьома мовами - українською, російською і англійською - ви зможете дізнатися цікаві факти з історії української культури. Завдяки 360-градусним панорамам можна не тільки прогулятися територією музеїв і вивчити околиці, а й зазирнути всередину будинків і ознайомитися з музейними експозиціями. Крім того, за допомогою опції "Прокласти маршрут" можна перейти на Карти Google і скласти оптимальний варіант маршруту від свого місця розташування до обраного музею.

В рамках кампанії "Автентична Україна" вже представлені віртуальні тури унікальними дерев'яними церквами Карпатського регіону України - <https://churches.authenticukraine.com.ua/ua/> зі світової спадщини ЮНЕСКО (Рис.24).

Рис.23.

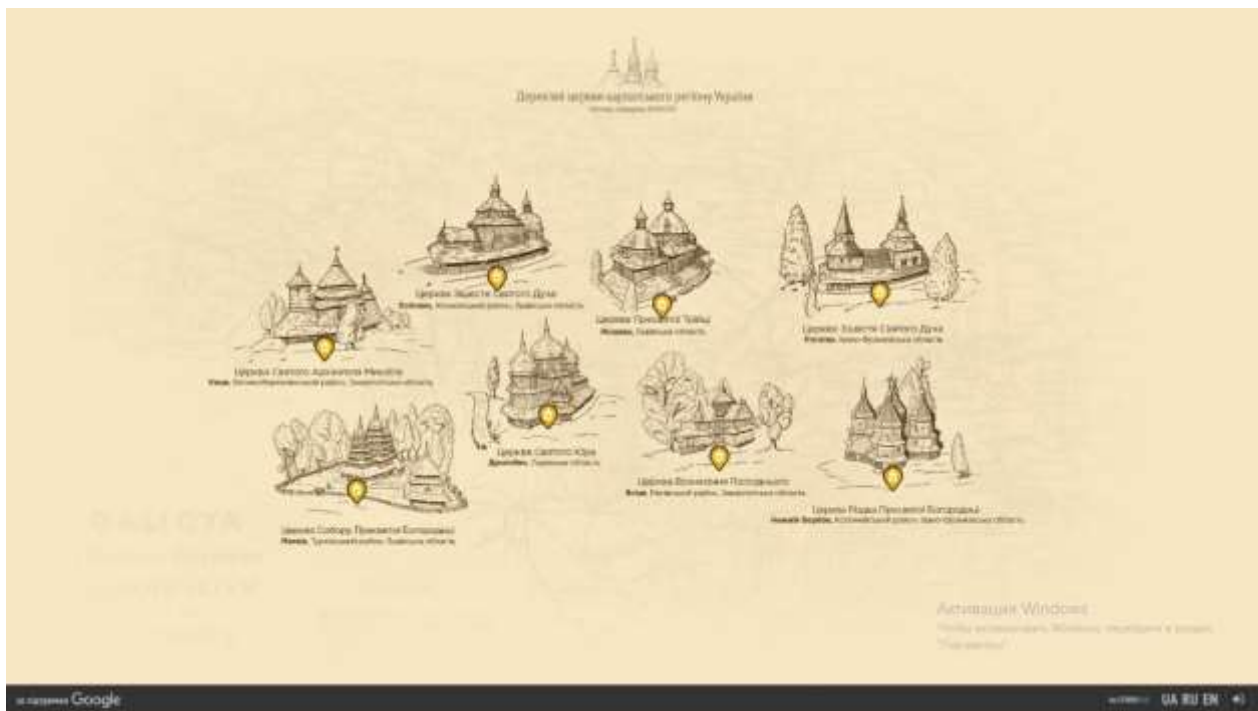

Рис.24.

<https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=5673> – сайт Національної бібліотеки України для дітей. Це головна дитяча книгозбірня України. Вона є національним книгосховищем дитячої літератури, науковим, довідково-бібліографічним, інформаційним і консультаційним центром для спеціалізованих дитячих, шкільних і сільських бібліотек, що обслуговують дітей. Заснована у 1967 році за постановою Ради Міністрів Української РСР «Про створення Державної республіканської бібліотеки для дітей» як єдиного організаційно-методичного центру по керівництву бібліотеками, що обслуговують дітей. З 1993 р. – Державна бібліотека України для дітей, у 2003 р. отримала статус Національної.

Сукупний фонд бібліотеки становить більш ніж 500 тисяч примірників книг, журналів, грамзаписів, компакт-дисків, діафільмів та кінофільмів. Важливою складовою частиною фонду є фонд обов'язкового примірника. Його мета - з максимальною повнотою зібрати і зберегти для нащадків весь репертуар книг для дітей, виданих на Україні, а також видань для дітей українською мовою, виданих за межами України. Унікальною є колекція рідкісних і цінних видань, в якій зосереджено більше 15 тисяч одиниць зберігання - книг і журналів для дітей XIX – першої половини XX ст. Послугами бібліотеки щорічно користуються 20 тисяч дітей і фахівців у галузі дитячої книги і дитячого читання [16].

Серед безлічі освітньо-розважально-пізнавальних послуг дитяча бібліотека пропонує, також, віртуальні екскурсії музеями України і світу(Рис.25.).

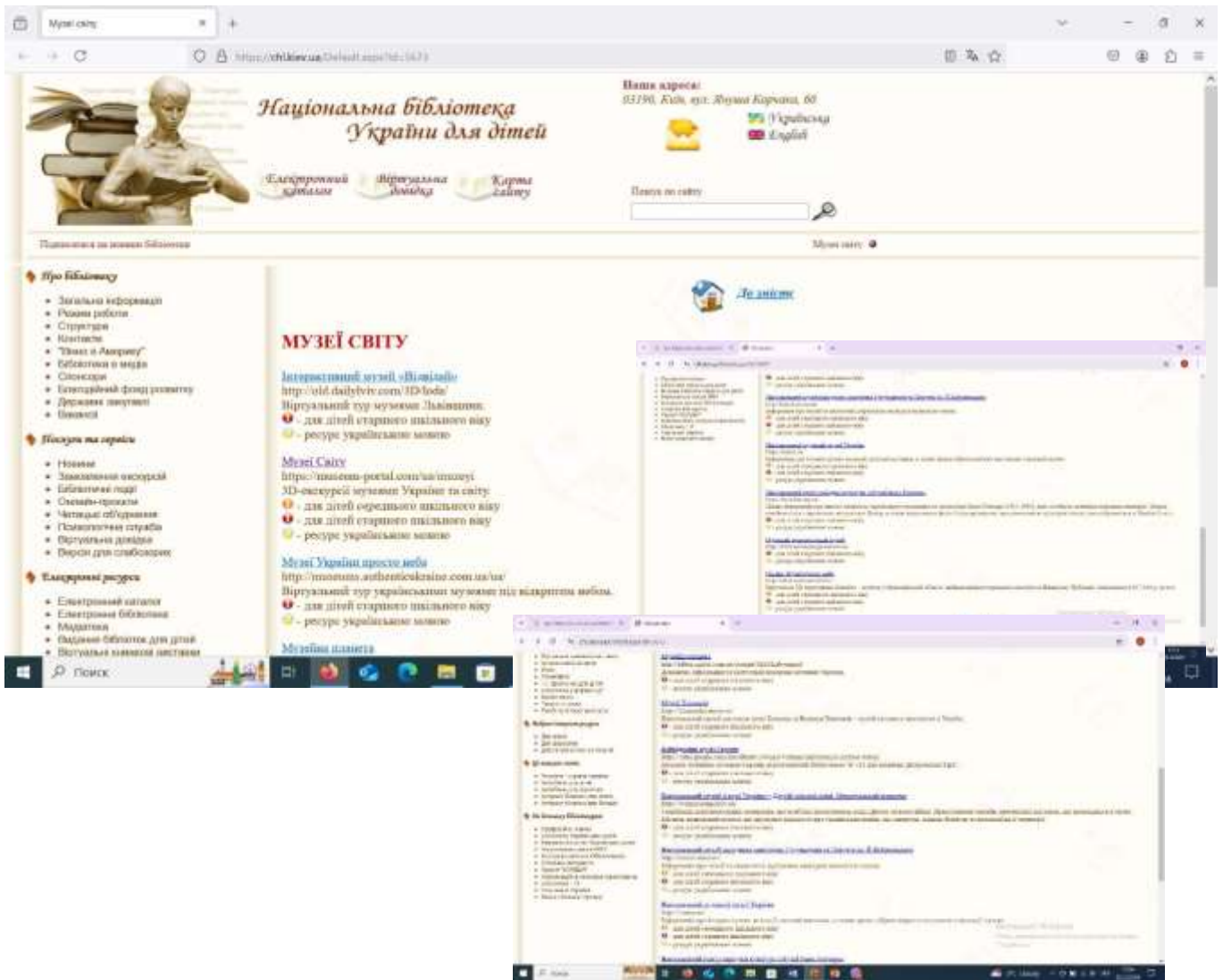

Рис.25.

<https://ua.mozaweb.com/> - Інноваційна цифрова освітня платформа для якісного і цікавого навчання та роботи вчителів.

Програма містить сучасні інтерактивні розробки: цифрові книги, зошити, інтерактивні робочі аркуші, а також різноманітні ілюстрації, анімації та численні презентаційні ефекти, відео, що можна знайти у цьому програмному забезпеченні, розширюють інструментарій викладачів. Не дивлячись на те, що платформа орієнтована на школу, можна багато корисного почерпнути тут і педагогам закладів позашкільної освіти.

Видовищні інтерактивні елементи, а також вбудовані ілюстраційні, експериментальні та програми, що розвивають й пробуджують інтерес учнів, допомагають легше сприймати навчальний матеріал. Обравши в переліку запропонованих ресурсів у стрічці сервісу, предмет можна отримати прекрасний навчальний відео-матеріал для підготовки більш яскравого та цікавого заняття гуртка (Рис.26).

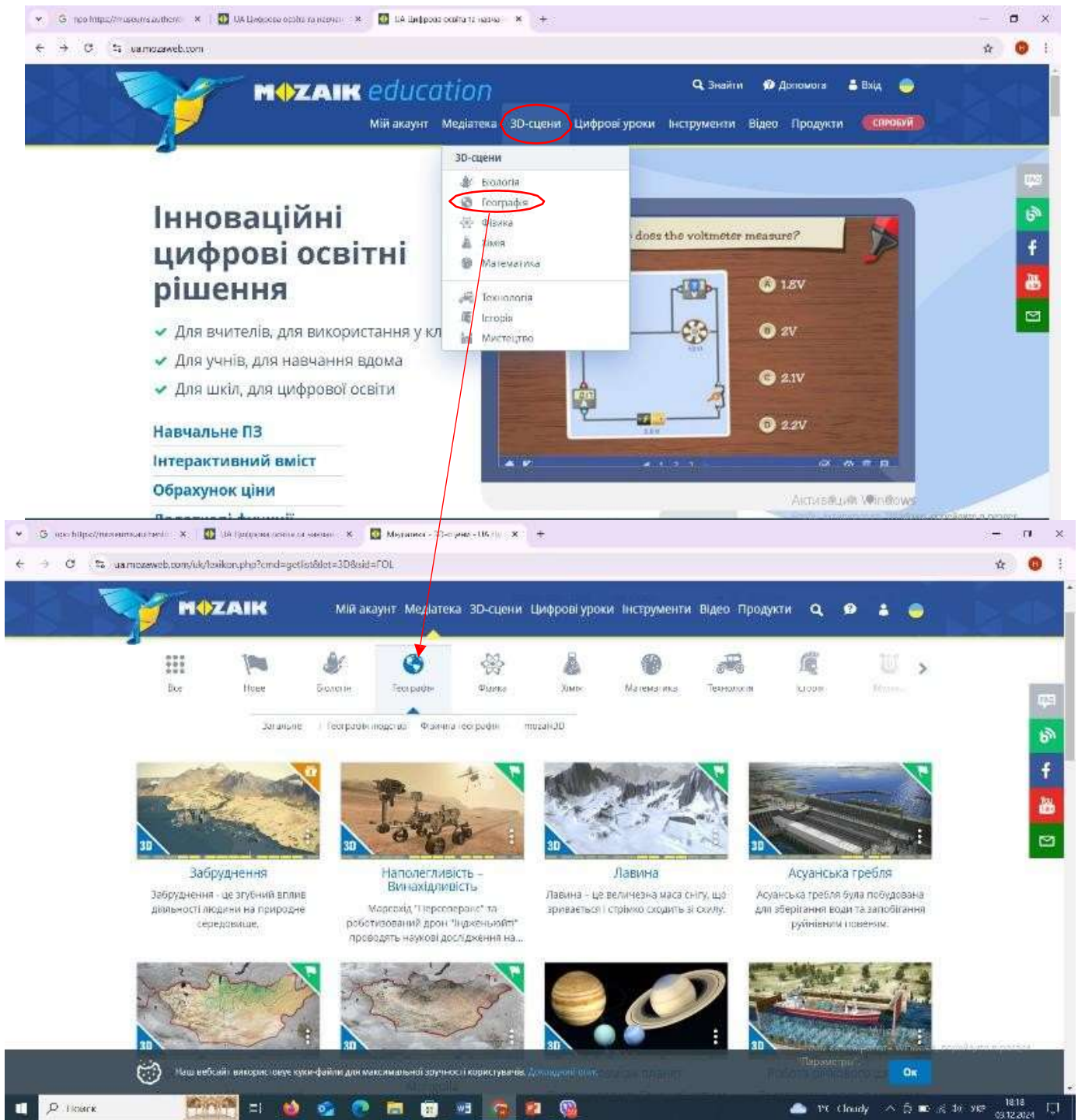

Рис.26.

<https://artsandculture.google.com/project/ukraine> - Google у співпраці з Міністерством культури, молоді та спорту України представив новий розділ проєкту «Україна поруч», присвячений збереженню українського мистецтва й культури. На Google Arts & Culture тепер з'явився новий розділ, що відкриє світу ще більше унікальних перлин української культури, мистецтва та історії.

Google Arts & Culture (укр. Мистецтво й Культура Гугл; колишня назва: Google Art Project) - це онлайн-платформа, використовуючи яку громадськість може отримати доступ до зображень високої чіткості художніх робіт, які

зберігаються у музеях — партнерах ініціативи. Проєкт був запущений компанією Google 01 лютого 2011 року, у партнерстві з 17 міжнародно відомими музеями, включно з Галереєю Тейт, Лондон; Музеєм мистецтва Метрополітен, Нью-Йорк та Галереєю Уффіці, Флоренція. Платформа дозволяє користувачам здійснювати віртуальні тури галереями музеїв, знайомитись з фізичною та контекстуальною інформацією про художні роботи та створювати свої власні віртуальні колекції [17].

Користувачі у всьому світі тепер мають безкоштовний доступ до скарбниць українських музеїв та зможуть ознайомитись з автентичними історіями про нашу спадщину і природну красу (Рис.27.).

У новому розділі проєкту чекає [18]:

- понад 1000 нових зображень,
- більш ніж 90 нових історій,
- понад 250 3D-моделей музейних артефактів та пам'яток,
- 360⁰ відео з театральною виставою,
- 3 нові віртуальні галереї
- 5 нових українських партнерів.

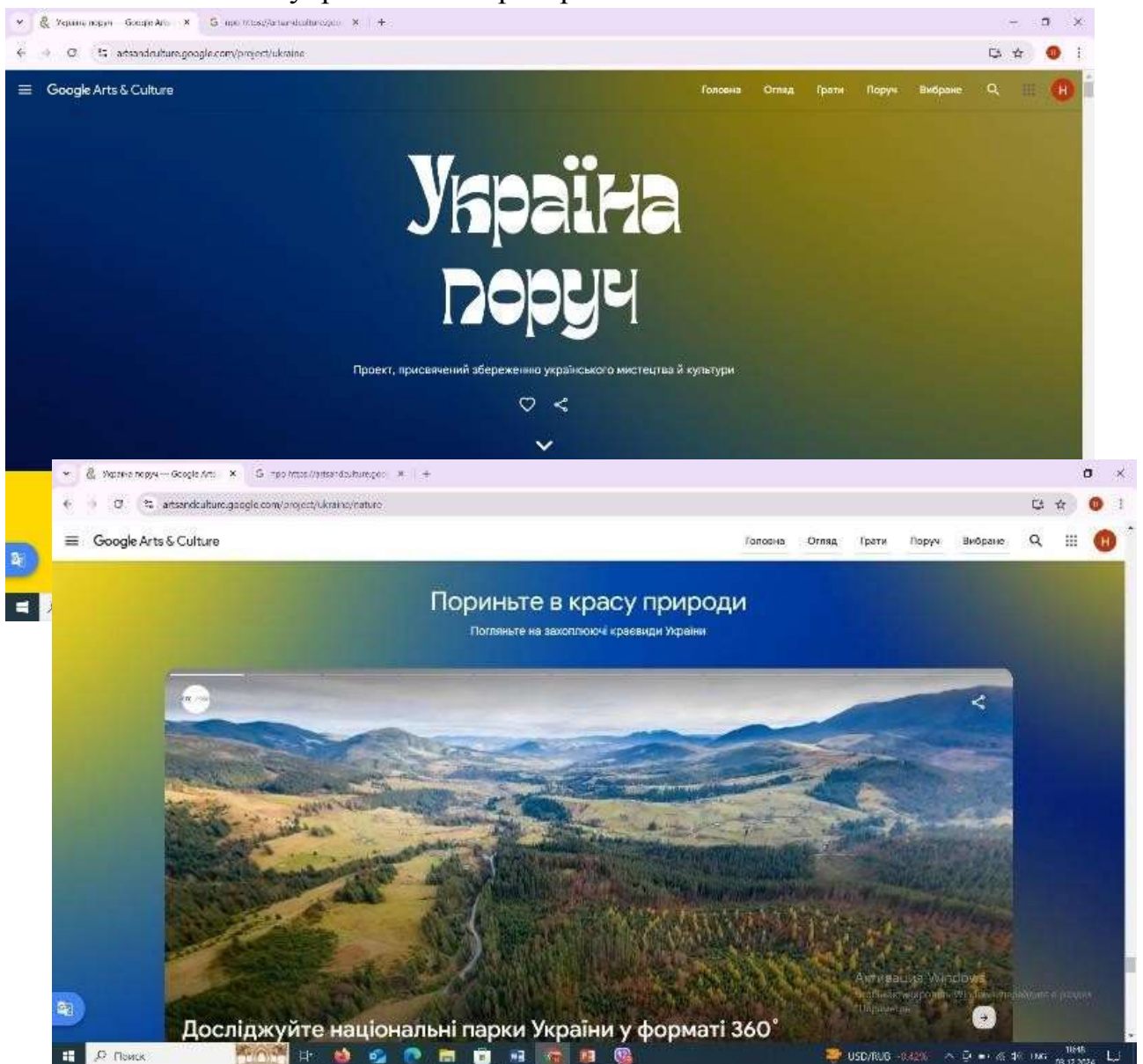

Рис.27.

<https://museum-portal.com/> - сайт проекту «Музейний портал», надає унікальну можливість дистанційно відвідувати найкращі музеї України та світу за допомогою технології віртуальних турів, які створюють ефект присутності. Проект «Музейний портал» створено для популяризації культури, науки та музейної справи. Портал надає інформацію та актуальні новини з музейного життя України та світу та доступ до бази даних з інформацією про музеї та експозиції. Також на даному ресурсі можна знайти унікальні віртуальні тури найкращими музеями України та Світу (Рис.28.).

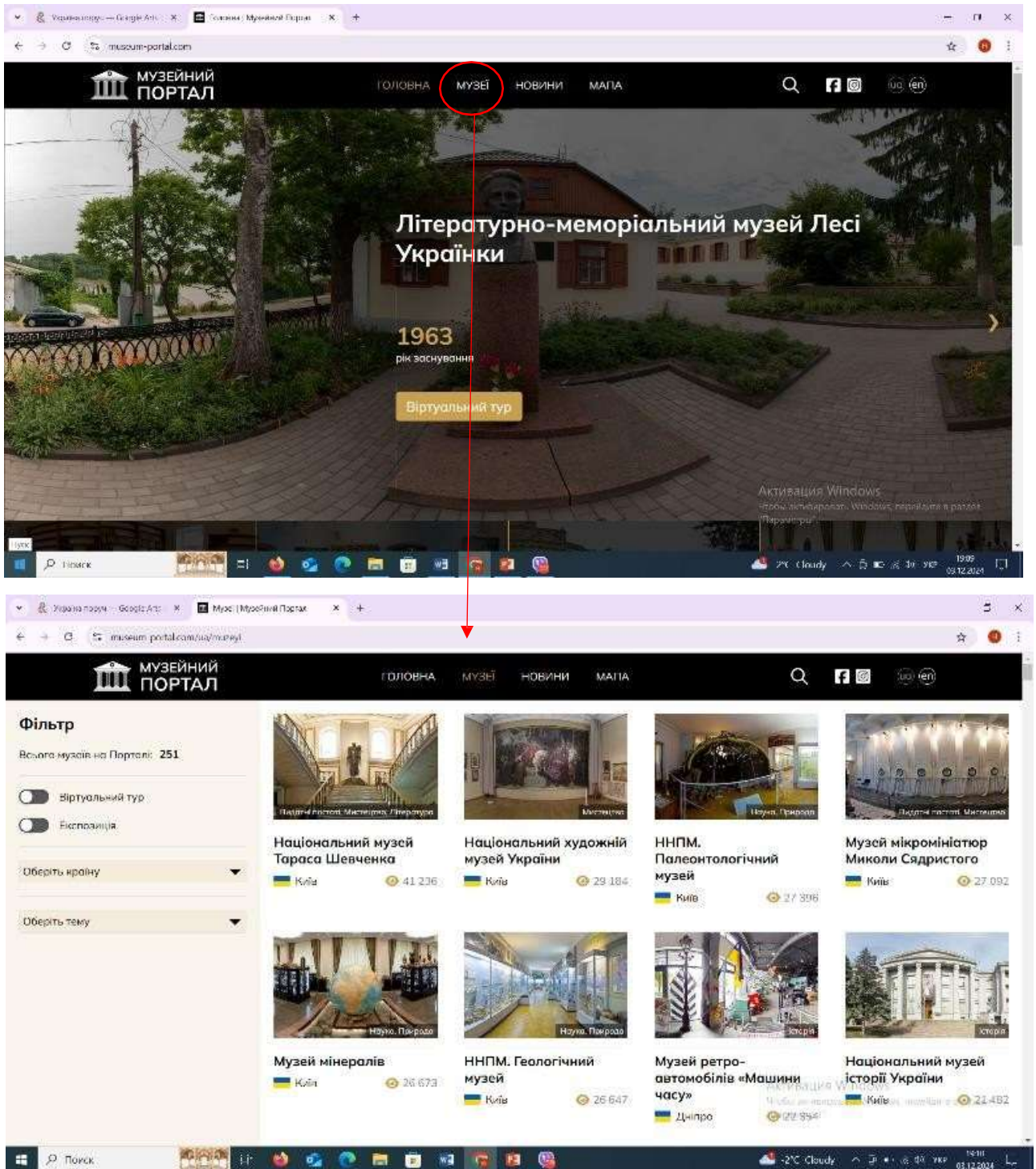

Рис.28

2.1.4. Вивчення карти, візуалізація об'єктів на карті за допомогою інтернет-ресурсів.

[Google Map](#) - картографічний веб-сервіс від компанії Google, а також набір застосунків, побудованих на основі цього сервісу й інших технологій Google.

Веб-сервіс являє собою географічну карту та супутникові знімки всього світу (а також багатьох об'єктів Сонячної системи) і надає користувачам можливості панорамного перегляду вулиць (Google Street View), аналізу трафіку у реальному часі (Google Traffic), прокладання маршруту (автомобілем, пішки, велосипедом або громадським транспортом). З сервісом інтегрований бізнес-довідник і карта автомобільних доріг, з пошуком маршрутів.

Перегляд супутникового зображення може здійснюватися в режимі як «зверху-вниз» так і в «режимі польоту». Більшість аерознімків високої роздільної здатності зроблені з супутників Землі. Знімки оновлюються на регулярній основі. Зйомку проводять різні комерційні компанії, Google замовляє оновлення аерознімків. Карти Google використовують варіант карти, близький до проекції Меркатора, тому не може показувати території навколо полюсів.

Google Maps була розроблена Ларсом та Єнсом Ейлstrupом Расмуссенами як настільна програма мовою C++ за допомогою Where 2 Technologies. У жовтні 2004 року компанія Google LLC перетворила її на вебзастосунок. Після додаткового придбання компанією візуалізації геопросторових даних та аналізатора трафіку в реальному часі, у лютому 2005 програма стала загальнодоступною [19].

Дана програма надає можливість детально знайомити учнів з розміщенням географічних об'єктів та об'єктів інфраструктури. Карти можна

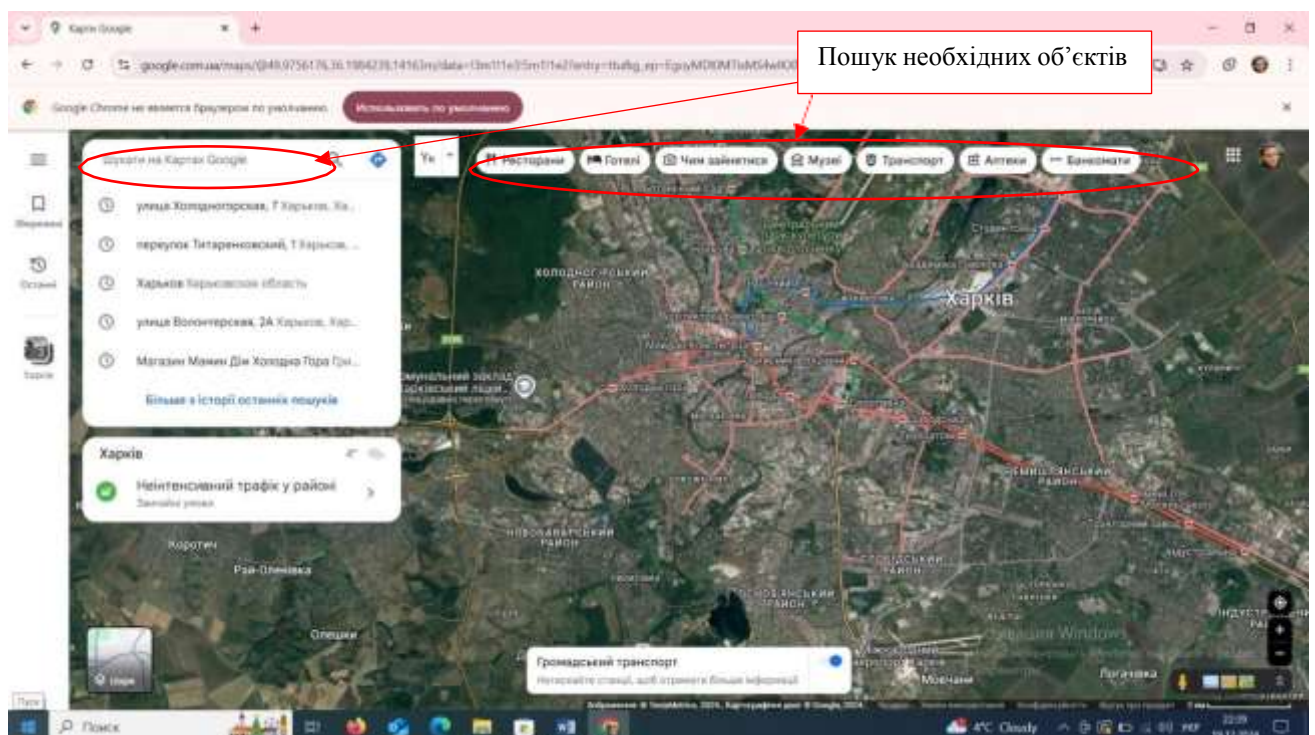

Рис.29.

використовувати для орієнтування на місцевості, так як доступна версія даного застосунку і для телефонів чи будь-яких мобільних пристроїв (Рис.29.30).

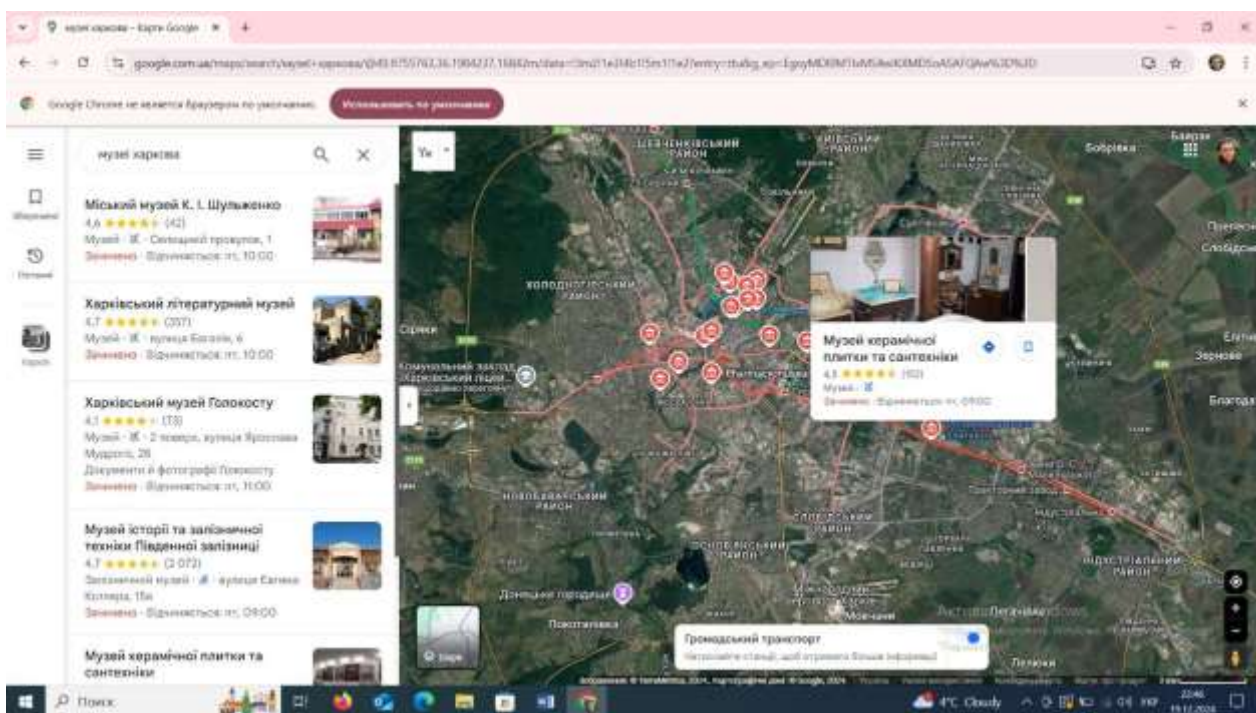

Рис.30.

[Seterra Online](#) - це захоплюючий та освітній сервіс для вивчення географії та розвитку пам'яті. Завдяки інтерактивним картам і захопливим вікторинам, сервіс допомагає легко вивчати місцезнаходження країн, столиць, регіонів і природних об'єктів світу. Включає понад 400 різних карт, охоплюючи такі теми, як континенти, моря, гори, річки та прапори.

Цей сервіс корисний як для школярів, так і для дорослих, оскільки забезпечує цікавий та інтерактивний спосіб отримання нових знань.

Seterra доступна багатьма мовами, що робить її зручною для користувачів з усього світу.

Доступ до гри можна отримати як через веб-версію, так і через мобільні додатки для Android та iOS.

Для початку користування Seterra реєстрація не потрібна. Користувачі можуть відразу почати проходити вікторини на веб-сайті або завантаживши мобільний додаток.

Після входу на сайт або в додаток користувачі можуть обрати вікторину за темою, яка їх цікавить, адже всі вікторини розділені на категорії, що полегшує пошук потрібної теми. Також користувачі можуть проходити вікторини в зручному для них темпі. Після завершення якої користувач одразу отримує результати та бачить свої помилки.

Дев'ять різних ігрових режимів у Seterra Online пропонують різні способи, щоб допомогти зберегти інформацію та зробити речі цікавими. Крім того, у Seterra Online є функція Voice, яка дозволяє слухати, як вимовляються назви місць.

Наразі Seterra має понад три мільйони унікальних відвідувачів щомісяця. Він доступний більш ніж 40 мовами та працює з Mac і Windows, а також на пристроях iOS і Android [20].

Усі картографічні тести можна налаштувати, тож можна вибрати лише ті місця, щодо яких хочете отримати опитування. Спеціальними тестами можна легко поділитися з друзями чи учнями. Докладніше про спеціальні тести (Рис.31.).

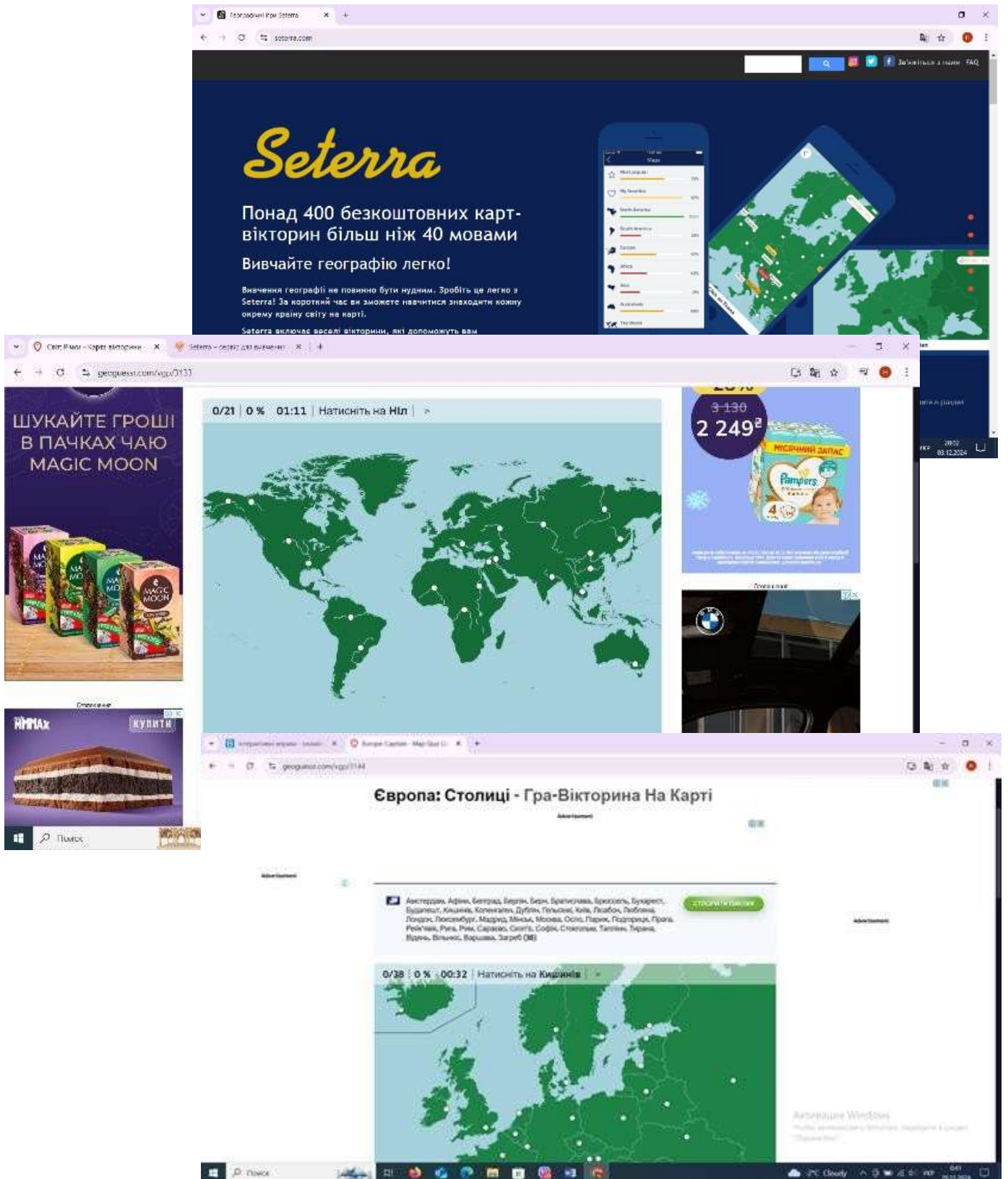

Рис.31

ВИСНОВКИ

Тема "Інноваційні технології формування життєвих компетентностей дітей з особливими освітніми потребами в системі краєзнавчої позашкільної освіти" є надзвичайно актуальною в сучасному освітньому просторі. Спрямування позашкільної освіти на розвиток життєвих компетентностей допомагає дітям з особливими освітніми потребами краще інтегруватися в суспільство, формувати навички самостійності, співпраці, відповідальності та творчості, тому основні напрями цієї позашкільної освіти в умовах дистанційного навчання мають бути спрямовані на інноваційні підходи до організації освітнього процесу та адаптація краєзнавчих матеріалів для різних категорій дітей; ігрові технології, які передбачають створення інтерактивних краєзнавчих ігор, вікторин, тестів, що поєднують освітній та розважальний аспекти та проектна діяльність, що потребує залучення дітей до роботи над проектами, пов'язаними з вивченням рідного краю, історії, культури, природи. Цифрові технології на сьогодні є незамінними при використанні мультимедійних ресурсів (розробка відеоуроків, віртуальних екскурсій, презентацій.)

Представлені у збірці онлайн-платформи дають можливість інтегрувати ресурси дистанційного навчання для забезпечення доступності краєзнавчих матеріалів, розвитку соціальних і життєвих навичок здобувачів освіти.

Ці інновації сприяють створенню інклюзивного простору в системі краєзнавчої позашкільної освіти, де кожна дитина зможе розкрити свій потенціал і досягти успіху. Сподіваємося, що представлені матеріали будуть корисними педагогам закладів позашкільної освіти у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Організація інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти: <https://mon.gov.ua/osvita-2/pozashkilna-osvita/organizatsiya-inklyuzivnogo-navchannya-v-zakladakh-pozashkilnoi-osviti>
2. Офіційний вебпортал парламенту України. Про організацію інклюзивного навчання в закладах позашкільної освіти: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/779-2019-%D0%BF#Text>
3. Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України. Про освіту: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. «Освіторія Медіа». Не інвалід, не аутист і не сліпий: комунікуємо про інклюзію правильно: <https://osvitoria.media/experience/ne-invalid-ne-autyst-i-ne-slipyj-komunikuyemo-pro-inklyuziyu-pravyln/>
5. "Інклюзивно-ресурсний центр" Солотвинської селищної ради: <https://solotvino.irc.org.ua/diti-z-osoblivimi-potrebami-11-45-58-29-03-2021/>
6. Комунальна установа "Інклюзивно-ресурсний Центр" Буської міської ради: <https://busk.irc.org.ua/news/09-36-36-12-05-2020/>
7. Створення презентації у Gamma AI: відео-інструкція: <https://www.youtube.com/watch?v=6TXotRg5Urs>
8. APIXDrive/БЛОГ. Google Slides – що це таке та як користуватися: <https://apix-drive.com/ua/blog/useful/google-slides-sho-ce-take-ta-jak-koristuvatisja>
9. Підвищення цифрової компетентності інструменти для онлайн-навчання: <https://cikt.kubg.edu.ua/>
10. Журнал «Заступник директора школи» випуск №4. Формуємо професійні компетенції створення хмари слів. Створюємо хмару слів у WordArt за п'ять хвилин: <https://ezavuch.expertus.com.ua/722629>
11. LearningApps.org: веб-сайт. Що таке LearningApps.org?: <https://learningapps.org/impressum.php>
12. Освітня платформа для педагогів «УМІТИ». Створення різнотипних інтерактивних матеріалів за допомогою вебсервісу Flippity (відео вебінару): <https://umity.in.ua/webinar/?id=775293>
13. Ranktracker: блог. Все про YouTube - повний посібник (SEO, факти, статистика): <https://www.ranktracker.com/uk/blog/all-about-youtube-the-ultimate-guide-seo-facts-stats/>
14. НАЦІОНАЛЬНА ІСТОРИЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ: веб-сайт. Віртуальні екскурсії музеями України та світу: <https://nibu.kyiv.ua/virttour/museum/>
15. Офіційний Блог – Google України.
16. Google запрошує у віртуальний тур музеями України просто неба: https://ukraine.googleblog.com/2017/07/google_18.html

17. Національна бібліотека України для дітей. МУЗЕЇ СВІТУ:
<https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=5673>
18. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії. Google Arts & Culture:
https://uk.wikipedia.org/wiki/Google_Arts_%26_Culture
19. https://m.facebook.com/story.php/?story_fbid=917253187099934&id=100064457846329
20. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії. Карти Google:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B8_Google
21. Урок. ОСВІТА.UA. Seterra - чудовий ресурс для вчителів та учнів:
<https://urok.osvita.ua/materials/proftech/41509/>